T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SOSYAL DUYGUSAL ÖĞRENME AİLE EĞİTİMLERİNİN ÇOCUKLARIN SOSYAL DUYGUSAL GELİŞİMİNE VE AİLE İÇİ İLETİŞİMLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gülçin SÜREN SALDIROĞLU

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı
Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı

ŞUBAT, 2023

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SOSYAL DUYGUSAL ÖĞRENME AİLE EĞİTİMLERİNİN ÇOCUKLARIN SOSYAL DUYGUSAL GELİŞİMİNE VE AİLE İÇİ İLETİŞİMLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gülçin SÜREN SALDIROĞLU
(Y2012.410024)

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı
Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Belma TUĞRUL

ŞUBAT, 2023

ONAY SAYFASI

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Sosyal Duygusal Öğrenme Aile Eğitimlerinin Çocukların Sosyal Duygusal Gelişimine ve Aile İçi İletişimlerine Etkisinin İncelenmesi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadar ki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (27/02/2023)

Gülçin SÜREN SALDIROĞLU

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında Sosyal duygusal Öğrenme Aile Eğitimlerinin çocukların sosyal duygusal gelişimine ve aile içi iletişim becerilerine katkısı incelenmiştir.

Sosyal duygusal öğrenme kavramını en büyük ilgi odağım haline getiren, tezimin her aşamasında bilgisi ve desteğiyle bana yol gösteren, değerli öneri ve katkılarıyla yanımda olan, bu zorlu süreçte beni cesaretlendiren ve en değerlisi öğretmenim olarak hayallerimi gerçekleştirmeme fırsat veren değerli danışmanım Prof. Dr. Belma TUĞRUL'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimim ve tez çalışmam boyunca, tüm bilgi ve tecrübesini paylaşan kıymetli ders danışmanı hocam Dr. Ali Yiğit KUTLUCA'ya ve tüm öğretmenlerime teşekkürlerimi sunarım.

Tüm eğitim hayatım boyunca bana sonsuz inanan ve güvenen, beni her zaman maddi ve manevi olarak destekleyen ve bizi her şeyden önde tutan canım annem Hatice SÜREN, canım babam İsmail SÜREN ve kardeşim Gamze SÜREN TURAN başta olmak üzere tüm aileme teşekkürü bir borç bilirim. Gerek yüksek lisans sürecimde gerekse tez yazım aşamamda bana desteğini hiç esirgemeyen, hayatımı kolaylaştıran ve güzelleştiren eşim Serdar SALDIROĞLU'na ve varlığından itibaren hayatımın en vazgeçilmezi olan, beni her zaman motive eden ve bana güç veren canım oğlum Orbay SALDIROĞLU'na teşekkür ederim.

Tezimin planlama ve uygulama sürecinde benimle olan tüm öğrencilerime, velilerime ve öğretmen arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Şubat, 2023 Gülçin SÜREN SALDIROĞLU

SOSYAL DUYGUSAL ÖĞRENME AİLE EĞİTİMLERİNİN ÇOCUKLARIN SOSYAL DUYGUSAL GELİŞİMİNE VE AİLE İÇİ İLETİŞİMLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı sosyal duygusal öğrenme aile eğitimlerinin çocukların sosyal duygusal gelişimini ve aile içi iletişim becerilerini nasıl etkilediğini incelemektir. Bu çalışmada nitel ya ada nicel tek yönlü araştırmalara oranla, araştırmanın problemlerini daha iyi anlamamızı sağlayan karma yöntem kullanılmıştır. Çalışma grubunu aile eğitimi ile eş zamanlı olarak anasınıfında da sosyal duygusal öğrenme programı uygulanan anasınıfında veli olan on beş gönüllü aile ve çocuğu oluşturmaktadır. Ailelerle beş hafta yüz yüze, iki hafta veli bültenleri olacak şekilde; yedi hafta süre ile eğitimler yapılmıştır. Eş zamanlı olarak çocuklarına sınıfta sosyal duygusal öğrenme programı uygulanmış ve ailelere de de evde uygulamaları için etkinlikler gönderilmiştir. Sosyal duygusal öğrenme aile eğitiminin çocuklarının sosyal duygusal gelişim düzeyine etkisini incelemek için Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme ölçeği, eğitimin aile iletişimlerine etkisini incelemek için araştırmacı tarafından geliştirilen ev ortamı görüşme formu ve ebeveyn günlükleri kullanılmıştır. Çalışmanın nicel olan kısmı, çocuğun sosyal duygusal gelişimine etkisinin ne olduğu sorusu için Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme Testi (Uysal ve Akman, 2016), SPSS Statistics 26.0 programı ile analiz edilmiştir.

Sosyal duygusal öğrenme aile eğitim programının, çocukların sosyal duygusal gelişimine etkisini ve aile içi iletişimlerine etkisinin araştırıldığı on beş kişilik bir grupta, Sosyal duygusal öğrenme aile eğitim programının öncesi ve sonrasında uygulanan Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme ölçek puanlarının ortalamaları arasında bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan betimsel analiz sonucunda, ailelerin sosyal duygusal öğrenme aile eğitim programı eğitimi almalarının çocukların sosyal duygusal gelişimine ve aile içi iletişimlerine anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir. Araştırmanın nitel kısmını oluşturan aile içi iletişimlerine etkisini incelemek için araştırmacı tarafından geliştirilen ev ortamı görüşme formu ve

ebeveynler tarafından tutulan ebeveyn-çocuk eğitim günlükleri araştırmacı tarafından betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir, Sosyal duygusal öğrenme aile eğitim programının ailelerin sosyal duygusal öğrenmenin alt basamakları olarak kabul edilen beş temel beceriyi edinmede önemli katkısının olduğu ve bunun aile içi iletişime olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular, literatür ışığında tartışılmış ve önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Duygusal Öğrenme, Erken Çocukluk ve Aile, Aile Eğitim Programları, Aile Katılım Çalışmaları.

SOCIAL EMOTIONAL LEARNING FAMILY EDUCATION THE SOCIAL EMOTIONAL DEVELOPMENT OF CHILDREN AND THE FAMILY INVESTIGATION OF ITS EFFECT ON COMMUNICATIONS

ABSTRACT

The aim of this research is to examine how social emotional learning and family education affect children's social emotional development and family communication skills. In this study, a mixed method was used, which allows us to better understand the problems of the research, compared to qualitative or quantitative one-sided studies. The study group consists of fifteen volunteer kindergarten parents and children, whose Social Emotional Learning program is applied in the kindergarten simultaneously with the parent education. Face to face with parents for five weeks, parent bulletins for two weeks; Trainings were held for seven weeks. Simultaneously, a social-emotional learning program was applied to their children in the classroom and activities were sent to the parents to practice at home. The SYDD scale was used to examine the effect of Social emotional learning family education on the social-emotional development level of their children, and the home environment observation form developed by the researcher and parent diaries were used to examine the effect of education on family communications. The quantitative part of the study was analyzed with the SYDD test (Uysal & Akman, 2016), SPSS Statistics 26.0 program for the question of what effect it has on the social emotional development of the child. A descriptive study was conducted to determine whether there is a difference between the mean scores of the Social Competency and Behavior Evaluation scales applied before and after the social emotional learning family education program in a group of fifteen people in which the effect of the social emotional learning family education program on the social emotional development of children and their intra-familial communication was investigated.

As a result of the analysis, it is shown that the parents' taking social emotional learning family education program has a significant effect on the social emotional development of the children and their intra-family communication. The home

environment observation form developed by the researcher and the parent-child education diaries kept by the parents were examined by the researcher with the descriptive analysis method in order to examine the effect on the intra-family communication, which is the qualitative part of the research. It has been concluded that it has an important contribution in acquiring the skill and this contributes positively to intra-family communication. The findings were discussed in the light of the literature and suggestions were given.

Keywords: Social Emotional Learning, Early Childhood and Family, Family Education Programs, Family Participation Studies.

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ ..... **iii**
ÖNSÖZ ..... **v**
ÖZET ..... **vii**
ABSTRACT ..... **ix**
İÇİNDEKİLER ..... **xi**
KISALTMALAR LİSTESİ ..... **xiii**
ÇİZELGELER LİSTESİ ..... **xv**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **xvii**
I. GİRİŞ **1**
A. Problem Cümlesi 4
B. Araştırmanın Amacı 4
C. Araştırmanın Önemi 4
D. Varsayımlar 6
E. Sınırlılıklar 6
II. KURAMSAL ÇERÇEVE **7**
A. Erken Çocukluk Döneminde Çocuk-Aile-Okul 9
B. Erken Çocukluk Döneminde Aile Eğitim Çalışmaları 9
C. Sosyal Duygusal Öğrenme Tanımı 10
D. Sosyal Duygusal Öğrenme Tarihçesi 11
E. Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri 12
F. Sosyal Duygusal Öğrenme Programı 15
III. YÖNTEM **17**
A. Araştırmanın Modeli 17
B. Çalışma Grubu 17
C. Veri Toplama Araçları 18
1. Ev Ortamı Görüşme Formu 18
2. Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme Ölçeği 19
3. Ebeveyn Günlükleri 21

D. Veri Toplama Süreci 21
E. Uygulama Süreci 22
F. Verilerin Analizi 23
IV. BULGULAR 25
A. Nicel Bulgular 25
1. Birinci Alt Problemin Yanıtlanmasına İlişkin Nicel Bulgular 25
B. Nitel Bulgular 27
1. Birinci Alt Problemin Yanıtlanmasına İlişkin Nitel Bulgular 28
2. İkinci Alt Problemin Yanıtlanmasına İlişkin Nitel Bulgular 37
V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER 47
A. Sonuç 47
B. Tartışma 48
C. Öneriler 50
VI. KAYNAKÇA 53
EKLER 61
ÖZGEÇMİŞ 89

KISALTMALAR LİSTESİ

BBOM **:** Başka Bir Okul Mümkün Derneği

CASEL **:** Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning

MEB **:** Milli eğitim Bakanlığı

OECD **:** Organisation for Economic Co-operation and Development

SDÖ **:** Sosyal duygusal öğrenme

SPSS **:** Statistical Package for the Social Sciences

SYDD **:** Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme Ölçeği

TÜSİAD **:** Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1 Katılımcı Demografik Bilgileri 17

Çizelge 2 Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme Ölçek Puanlarına Ait Çarpıklık ve Basıklık Değerleri 20

Çizelge 3 Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme Ölçeğinin Katılımcı Grup Güvenilirliği 20

Çizelge 4 Sosyal Duygusal Öğrenme Aile Eğitiminin, Çocukların Sosyal Duygusal Gelişimine Etkisinin Analizi 26

Çizelge 5 Sosyal Duygusal Öğrenme Aile Eğitiminin Nitel Bulguları 27

Çizelge 6 Birinci Alt Problem Sorusu Duyguları Tanıma Kodu 29

Çizelge 7 Birinci Alt Problem Sorusu Duyguları İfade Etme Kodu 32

Çizelge 8 Birinci Alt Problem Sorusu Duyguları Kontrol Etme Kodu 34

Çizelge 9 Birinci Alt Problem Sorusu Empati Kodu 35

Çizelge 10 Birinci Alt Problem Sorusu Duyguları Tanıma Geri Bildirim 36

Çizelge 11 İkinci Alt Problem Sorusu Duyguları Tanıma Kodu 37

Çizelge 12 İkinci Alt Problem Sorusu Duyguları İfade Etme Kodu 38

Çizelge 13 İkinci Alt Problem Sorusu Duyguları Kontrol Etme Kodu 42

Çizelge 14 İkinci Alt Problem Sorusu Geri Bildirimler 43

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 Sosyal Duygusal Öğrenme Modeli (Casel, 2019)..... 13

I. GİRİŞ

Sosyal duygusal öğrenme, bireylerin sağlıklı iletişim kurabilmesi, duygularını yönetebilmesi, bireyin varlığının farkında olabilmesi, bireylerin iletişim halinde oldukları kişinin duygularını anlayabilmesi, yani daha genel ifade ile ekip çalışmalarında koordineli bir şekilde iş birliği ile önceden öğrenilen bilgi ve becerilerin tümünün sergilenmesi sürecidir (Casel.org, 2022). Duygusal zekâ çalışmalarının bir sonucu olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkan sosyal duygusal öğrenme, sadece okulda veya sınıfta değil, iki kişinin bir arada olduğu her yerde önemlidir (Uşaklı, 2017). Konuya ilişkin yapılan bilimsel araştırmalar göstermektedir ki sosyal duygusal öğrenme beş alt boyutuyla ifade edilebilecek temel beceriler şeklinde ele alınabilmektedir. Bu beş temel beceri:

- Öz yönetim
- Öz farkındalık
- İlişki kurma becerileri
- Sosyal farkındalık
- Sorumlu karar verme (Elias ve Moceri, 2012) olarak gruplandırılmıştır.

Casel bu beş boyutu ayrıntılarıyla inceleyerek ele almış ve konuya ilişkin bir öğrenme programı oluşturmuş ve tüm programı bu temel beceriler üzerine inşa etmiştir.

2020 yılı dünya ekonomik forumuna göre en önemli on beceri arasında sosyal duygusal öğrenme becerilerinin kavramlarından olan insan yönetimi, iş birliği, duygusal zekâ, karar verme, topluma hizmet, esnek düşünebilme yer almaktadır. 2015 yılında iş hayatındaki en iyi ve önemli on yetenek arasında daha çok teknik bilgiler yer alırken, 2025 yılında sosyal duygusal öğrenme kavramlarının olacağı tahmini dikkat çekicidir (World Economic Forum, 2020). TÜSİAD, 2019 raporunda sosyal duygusal öğrenme kavramının öneminden ve iş dünyasındaki yerinden detaylıca bahsedilmiştir. İş dünyasında gelecekte yaratıcı, sorgulayıcı, esnek düşünebilen, zorluklar karşısında

pes etmeyen, duygusal zekâsı yüksek, iş birliği içinde çalışabilecek insanlara ihtiyaç duyulacağı tahmin edilmektedir.

Casel'e göre Dünya'da ve Türkiye'de yapılan araştırmaların bulguları gösteriyor ki sosyal duygusal öğrenme; dayanıklılık, öz düzenleme, iş birliği, karar verme becerileri, akademik başarıda önemli bir yere sahip olup artış sağlarken; okulu bırakma, depresyon, saldırganlık, madde bağımlılığı gibi kötü alışkanlıkların da azalmasına sebep oluyor. Sosyal duygusal öğrenme akademik başarıyı arttırması sebebiyle tüm dünyada okullarda uygulanmaya başlanmış ve uygulandıkça da birçok faydası ortaya çıkmıştır.

Sosyal duygusal öğrenmenin devamlılığının sağlanabilmesi ve öğrenen bireylerin öğrendikleri konuda kendilerinden bir parça bulabilmelerin koşulu olarak da konunun tüm ayrıntılarıyla tüm sınıfa, tüm okula, tüm ilçeye, aileye ve çocuğun sosyal yaşamına uygulanabilmesi gerektiğini savunmuştur (casel.org, 2022). Samancı ve Uçan, 2017 sosyal beceri eğitiminin çocuğun tüm gelişim alanlarını etkilediğini ve bu sosyal beceri eğitiminin okul ve aile paralelinde birlikte yürütülmesi gerektiğini belirtmiştir. Çünkü çocuğun bireysel başarısı okul iklimine de olumlu katkı sağlayabilir ve okul- aile-çocuk birliğinde Sosyal duygusal öğrenme becerileri desteklenen çocuk huzurlu, mutlu ve güvende hisseder.

İnsanoğlu dünyaya sosyal bir varlık olarak gelmesi münasebetiyle yaşamını da diğer insanlarla çeşitli ilişkiler kurarak devam ettirmektedir. Sosyal öğrenmenin bir diğer kuramcısı Bandura 'ya göre sosyal öğrenme; insanın taklit ederek, rol model alarak öğrenmesi anlamına gelmektedir (Bandura,1969). Sosyal duygusal öğrenme evde başlar, ebeveynler sosyal duygusal gelişimin en önemli basamağıdır ve evde ailede başlayan sosyal duygusal öğrenme programı kalıcı davranış değişikliği açısından en etkili ortamdır (casel.org). Erken çocukluk döneminde iletişimin en çok olduğu aile çocuğun tüm gelişim alanlarında en etkili faktördür (Tatlı, Selimoğlu ve Bademci, 2012). Çocuğun ilk defa eğitim hayatına başlıyor olması nedeniyle okul hayatında ilk karşılaştığı kişi olan erken çocukluk eğitimcileri de çocuğa rol model olmanın yanında, çevreyle iletişim kurma ve uyum sağlama hususlarında bir koordinatör bir arabulucu görevini de üstlenmektedirler (Triliva ve Paulou, 2014). Bilindiği üzere öğrenilen bir bilginin davranışa aktarılması noktasında rol model alınan bireylerin çok önemli bir görevi vardır. Çocuğun sosyal duygusal öğrenme becerilerini içselleştirebilmesi için, bunu öğretmeninde ailesinde gözlemlemesi

gerekir ki bunu bir davranış haline getirebilsin. Buradan hareketle erken çocukluk döneminde olan bir çocuğun en çok ailesini ve öğretmenini rol model olarak aldığını ifade edebiliriz.

Günümüzde tüm dünyada okullarda eğitim her geçen gün çok daha erken yaşlarda başlıyor olmasına rağmen oyun oynayarak ve serbest etkinlikler yaparak öğrenmeden ziyade test odaklı ezberleyerek öğrenme çalışmalarının üzerinde durulduğu çok açıktır (Siegel ve Bryson, 2020). Ayvalı ve Şimşek 2020, yaptıkları araştırmada; okul öncesi öğretmenleri sınıflarında en çok sanat etkinlikleri yaptırırken, aslında öğretmenlerinin daha çok fen ve doğa etkinliği yapmak istedikleri sonucuna ulaşmışlardır. Bu araştırmanın sonucundan ve yapılan sınıf içi gözlemleri ve eğitim akışı incelemelerinden de anlaşılacağı üzere erken çocukluk sınıflarında daha çok psikomotor gelişim alanı ile bilişsel gelişim alanı üzerinde durulmaktadır. Dolayısıyla sosyal duygusal öğrenme boyutunda etkinliklere yer verilmediği ya da çok az yer verildiği görülmektedir. Oysa çocuk okul öncesi eğitim döneminde; bilişsel olarak ilkokula hazır olduğu kadar, sosyal duygusal olarak da hazır olmalıdır (Turaşlı ve Zembat, 2013). Bu sebeple erken çocukluk döneminde sosyal duygusal öğrenme programlarına da yer verilmelidir.

Tönbül, (2019) erken çocukluk döneminde verilen çeşitli aile eğitimlerinin sonuçlarını incelemiş ve eğitim alan ailelerin çocuklarının akademik olarak daha başarılı olduğu, ailelerin öfke-ceza gibi durumlarında azalma olduğu dolayısıyla çocukların problem davranışlarında azalma görüldüğü, eğitimlerin anne çocuk iletişimini güçlendirdiği ve dolaylı olarak çocuğun bilişsel ve dil gelişiminde etkili olduğu, ebeveynlerin çocuklarını daha iyi anladığı ve çocuklarıyla daha sağlıklı ilişkiler kurduğu, annelerin verilen eğitimin ev ortamını çocuğa göre düzenlemede daha etkili olduğu sonuçlarına ulaşmıştır. Yapılan araştırmalar ailelere verilen sosyal duygusal öğrenme eğitimlerinin ebeveynlik tutumlarını olumlu yönde değiştirdiğini ve ceza vb. ortadan kaldırıldığını belirtiyor. Ebeveynlerle kurulan olumlu ilişkilerin, çocukların gelişimi üzerindeki olumlu etkileri şüphesizdir (Allbright ve Weissberg, 2010). Doğru ve etkili ebeveyn çocuk ilişkisi için aile eğitimleri vazgeçilmez olmalıdır.

Aile içi sosyal duygusal öğrenme uygulamaları kapsamında çocukları evde de isimleriyle güler yüzle karşılamak ve uğurlamak, onların kararlarına saygı duymak, çocuğun fikirlerini önemsemek, duygularını ifade etmelerine fırsat sunmak

duygularını ifade etmeleri konusunda rol model olmak, çocuklara evde kişisel alanlar yaratmak önemlidir (Göl-Güven, 2021). Çocuklara önemli ve değerli oldukları, o evin bir bireyi oldukları hissettirilmelidir.

Casel raporunda da yayımlandığı gibi sosyal duygusal öğrenme programı erken yaşlarda başlamalı ve sınıf, okul, aile, ilçe, toplum iş birliği içinde yürütülmelidir. Bu sebeple çocukların ilk karşılaştıkları öğretmen olan erken çocukluk eğitimcileri sosyal duygusal öğrenme hakkında bilgi sahibi olmalı ve buna sınıf içi uygulamalarında yer vermeli, bunu öğrenme ortamlarına yansıtmalı ve aileye eğitim vererek evde de sosyal duygusal öğrenme ortamı yaratılmasını ve tüm alt sosyal duygusal öğrenme becerilerinin desteklenmesini sağlamalıdır.

A. Problem Cümlesi

Yaptığımız çalışmada aşağıdaki soruların cevabı incelenmeye çalışılmıştır:

1. Sosyal duygusal öğrenme aile eğitiminin çocukların sosyal duygusal gelişimine etkisi nedir?
2. Sosyal duygusal öğrenme aile eğitiminin aile içi iletişimlerine etkisi nasıldır?

B. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı, ailelere verilen Sosyal Duygusal Öğrenme Aile Eğitimlerinin çocuğun sosyal duygusal gelişimine etkisi ve bu eğitimin aile içi iletişimi nasıl etkilediğinin incelenmesidir.

C. Araştırmanın Önemi

Eğitim hayatının ve insan gelişiminin çok önemli ve ayrılmaz bir parçası olan sosyal ve duygusal öğrenme (SDÖ) bütün bireylerin, yaşı kaç olursa olsun somut anlamda görülebilir bir şekilde kişiliklerinde önemli değişiklikler sağlayarak mevcut duygularını kontrol etmelerinden hareketle hem kişisel hem toplumsal hedeflere daha kolay ulaşmalarını, empati kavramını yaşantılarının bir parçası haline getirerek hissedilebilecek olan duyguları anlayabilmeyi öğreterek, kararların sorumluluğunu alabilen ve aynı zamanda kabul edilebilir ilişkiler kurarak bu ilişkilerin sürdürülebilir olmasını temin ederek başarılı olmak için bilgi, beceri ve tutumları edindiği ve bunları uyguladığı bir süreçtir (Casel.org, 2022). Tüm bu ifadelerin ışığında sosyal duygusal

öğrenme iş birliğine dayalı faaliyetlerle doğru ve gerçekçi planlanmış bir programla ve somut değerlendirmelerle eşit hakların mevcut olduğu uygun eğitim ortamları oluşturarak ve aile okul ilişkilerini pekiştirir, böylece güvenli ve adaletli topluluklar oluşturmaya cesaretlendirebilir.

Kendini tanımlama, ilgi alanlarını ve yeteneklerini bilme, duygularını tanıyarak kontrol edebilme, başkalarının duygularını anlayarak kabullenebilme, gerektiği durumlarda itiraz edebilme, insanlarla olumlu iletişim kurabilme, etkili problem çözebilme, etkili karar verebilme, hedefler koyarak hedeflere ulaşmak, çaba gösterebilmek için sosyal duygusal öğrenmenin desteklenmesine ihtiyaç vardır (Göl-Güven, 2022). Sosyal duygusal öğrenme programları etkili bir şekilde desteklenmeli ve kullanılmalıdır.

Eğitimde var olan sistemlerin öğrencilere bilişsel becerilerinin yanında sosyal ve duygusal becerileri kazandırması neden önemli olabilir sorusu cevaplandırılırken, bu becerilerin öğrencilere nasıl kazandırılabileceğinin de cevabının verilmesi önemlidir. Öncelikle öğrencilerin bir bilgiyi kalıcı olarak öğrenebilmeleri için; öğrenmeyi içselleştirebilmeleri ve ilgilendikleri bilgi ve becerileri hayatlarına uydurarak kendi duygularının farkına vararak ve başkalarının duygularını anlayabilmeleri gerekmektedir. Bireylerin kendi ilgi ve kararlarının yanı sıra diğer canlıları da ilgilendiren konulara ilgi duymaları kendileri dışında da bir dünya olduğunun ve bu dünyadaki bireylerin endişelerine ortak olduklarının, bir toplumun ya da grubun parçası olabildiklerinin bir işaretidir (Elias et al. 1997). Okul öncesi eğitim planlanarak ve programlanarak icra edilen bir eğitim sürecidir. Planlanarak icra edilen eğitimin okulda başladıktan sonra evde de devam etmesi amaçlanıyor ise; program hazırlanırken konular ve süreçler sadece çocuk için değil, ailesi için de düşünülmeli ve aile bu programın süreçleri içine dâhil edilmelidir. 15. Milli Eğitim Şurası'nda da yaygınlaştırılmaları kararlaştırılan "Aile Katılım Programları" ve "Ana-Baba Okulları" ile okul programlarının içine aileyi de eklemenin önemi gösterilmiştir. İşte bu sebepledir ki sosyal duygusal öğrenmenin vazgeçilmezlerinden bir tanesi de aile eğitim planıdır.

Ülkemizde sosyal duygusal öğrenme konusunda yapılan çalışmalarda, genellikle sosyal duygusal öğrenmenin alt becerilerini tanımlamaya yönelik betimsel çalışmalar ile beceriler ve değişkenler arasındaki ilişkileri inceleyen ilişkisel araştırmalar olmak iki tür araştırma bulunmaktadır (Ağırkan ve Ergene, 2021).

Ailelere verilen sosyal duygusal öğrenme eğitiminin çocuğun sosyal duygusal gelişimine ve aile içi iletişim becerilerine etkisini inceleyen bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışma literatürdeki bu boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

D. Varsayımlar

Bu çalışmada;

1. Çalışmaya katılan ailelerin eğitimleri dikkatle takip ettikleri ve ev etkinliklerini tüm aile bireylerinin katılımı ile gerçekleştirdikleri,
2. Ailelerin forma dürüst cevap verdikleri, ebeveyn günlüklerini tutarken samimi oldukları,
3. Eğitimlerde kavradıklarını tüm aile bireyleri ile paylaştıklarını ve sosyal duygusal öğrenme becerilerini uygulamaya çalıştıkları, varsayılmıştır.

E. Sınırlılıklar

Bu çalışma;

- Ailelerin sosyo-kültürel durumları ve birçoğunun hayat şartlarının zorluğu,
- Sadece annelerin gönüllü olması, babaların eğitimlere katılamaması,
- Gönüllü bir ailenin yabancı uyruklu olması ve yeterince Türkçe bilmemesi,
- Okuryazarlık seviyesinin düşük olması ile sınırlıdır.

II. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırmaya konu olan sosyal duygusal öğrenmenin kuramsal kısmına yer verilmiştir. Alt başlıklarda erken çocukluk döneminde çocuk-aile-okul ilişki ve iş birliğinin önemine, aile eğitim çalışmalarının etkisine, sosyal duygusal öğrenmenin tanımına, tarihçesine ve alt becerilerine, ülkemizde ve dünyada uygulanan sosyal duygusal öğrenme programlarına, ülkemizde ve dünyada bu konu ile ilgili yapılmış bazı çalışmalara yer verilmiştir.

Konuyla ilişkili olarak 2018–2020 yılları arasında daha çok Amerika Birleşik Devletleri'nde olmak üzere uluslararası çalışmaların yapıldığı, bu çalışmalarda duygusal zekâ, akademik başarı ve uygulama kelimelerinin anahtar kelimeler olarak kullanıldığı görülmektedir. Ülkemizde ise; okul öncesi öğretmen adaylarına sosyal duygusal öğrenmenin tanımı ve öğretmen eğitimlerindeki yerinin sorulduğu çalışmada, sosyal duygusal öğrenmenin öğretmen eğitimlerinde yer almadığının belirtildiği, bu konuda program bazında çok büyük eksikliklerin olduğunun vurgulandığı ve bilgilendirilmeye ihtiyaç duyduklarını belirttikleri ifade edilmiştir (Aygün ve Taşkın, 2016). Öğretmen eğitim programlarında sosyal duygusal öğrenme eğitimlerinin yer almasına ihtiyaç olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal duygusal öğrenmenin tanımı ve sosyal duygusal öğrenme alt becerilerinin anlatıldığı çalışmada, literatürde yapılan sosyal duygusal öğrenme tanımları, sosyal duygusal öğrenme becerileri incelenmiş ve sosyal duygusal öğrenmenin neden önemli olduğu açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın öneri kısmında da tüm okul personelinin sosyal duygusal öğrenme eğitimi almasının öneminden bahsedilmiş, üniversitelerde sosyal duygusal öğrenme alanları kurulması gerektiği vurgulanmıştır (Uşaklı, 2017). Bu çalışma da sosyal duygusal öğrenmenin kişinin tüm sosyal çevresinde uygulanması gerektiği görüşünü desteklemiştir.

Sosyal duygusal öğrenme modelinde çemberin ve etkileşim ağının parçası olan aile çocuğun tüm gelişim alanlarını etkilemektedir. Okul tarafından sunulan bir müdahale programına katılan ebeveynlerin çocuklarının, diğer çocuklara göre ilerleyen yıllarda hem sosyal hem de okul başarısı açısından daha ileride oldukları

görülmektedir (Bayındır, 2021). Bu çalışma ebeveynlerin okul aile eğitimlerine katılmalarının ne kadar önemli olduğunu desteklemektedir.

2018-2020 yılları arasında ülkemizde ortaokul öğrencileri ile yapılan ulusal çalışmalarda ise sıklıkla demografik değişkenlere ilişkin konularda araştırmaların yoğunlaştığı gözlemlenmiştir (Ağırkan ve Ergene, 2021). 2019 yılında OECD Sosyal ve Duygusal Beceriler Araştırması Türkiye Ön Raporu yayımlanmış olması Sosyal Duygusal Öğrenme konusunun ülkemizde de her geçen gün önem kazanmakta olduğunun bir kanıtı olmakla birlikte raporda erken çocukluk döneminden ziyade 10-15 yaş grubunu kapsayan araştırmalara değinilmiş olması bir eksiklik olarak nitelendirilebilir.

Ağaoğlu 2019, yüksek lisans tezinde okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların sosyal duygusal öğrenme becerileri ile erken öğrenme becerileri arasında ki ilişkiyi anne baba eğitim durumu, ailede ki ilk çocuk son çocuk olma durumu, cinsiyet farkı gibi değişkenlere bakarak incelemiştir.

Sosyal duygusal öğrenme, hala ders olarak okul öncesi öğretmenliği lisans programında yer almamaktadır. Boğaziçi üniversitesinde 2007 yılında kurulan "Barış Eğitimi Uygulama ve Eğitimi Merkezi" okul öncesi öğretmen adaylarına ve alanla ilgili çalışanlara sosyal duygusal öğrenme ile ilgili destek vermektedir. Merkez üyeleri tarafından 2019 yılında TÜSİAD talebi doğrultusunda kapsamlı bir sosyal duygusal öğrenme becerileri raporu hazırlanmıştır ve bu rapor sayesinde de ülkemizde sosyal duygusal öğrenme konusunda farkındalık artmıştır (TÜSİAD, 2019). Rapordaki iş dünyası ve sosyal duygusal öğrenme arasında ki olumlu bağ sayesinde de sosyal duygusal öğrenmenin önemi artmıştır.

Aygün ve Taşkın, 2022 deneysel yapılan bir çalışmada 2012 yılında Talim Terbiye tarafından müfredata konulmuş Duygusal ve Sosyal Gelişim dersi ile "Yapabilirsin" sosyal duygusal öğrenme programının akademik başarıya ve sınıf iklimine etkisini incelemişlerdir. Araştırmanın sonucunda Duygusal ve Sosyal Gelişim dersinin herhangi bir etkisi bulunamazken, "Yapabilirsin" programının akademik başarıya ve sınıf iklimine önemli katkıları olduğu bulgusuna ulaşılmıştır

Erbil, 2022 yılında sosyal duygusal öğrenmenin tanımına ve önemine vurgu yaptığı "Öğretmenin Sosyal Duygusal Öğrenmesi" başlıklı yazısında, öğretmenler açısından sosyal duygusal öğrenmenin önemine değinmiş ve tüm öğretmen yetiştiren

programların sosyal duygusal öğrenme bilgi ve uygulamalarını da içerecek şekilde yeniden düzenlenmesi gerektiğini önermiştir.

A. Erken Çocukluk Döneminde Çocuk-Aile-Okul

Eğitim, genel olarak ilk ailede başlar; daha sonra okulda devam eder. Bu nedenledir ki okul döneminde öğretmenlerin kazandırmak için çabaladıkları beceri ve alışkanlıklar, ancak ve ancak ailenin de bu beceri ve alışkanlıkları kazandırmak adına destekleri ile kalıcı ve sürekli hale gelebilir (Aşıcı, 2007). Aile eğitimi ve aile bilgilendirmesinin önemi vurgulanmıştır.

Karabulut ve Şendil (2018) tarafından okul öncesi eğitiminde çocuğu olan babaların, baba katılımında anne-baba tutumlarına göre farklılık gösterip göstermediğinin araştırıldığı bir çalışmada, aile içinde demokratik tutuma sahip olan babaların daha fazla baba katılımı sergiledikleri; otoriter olan babaların ise baba katılımlarının daha olumsuz olduğu gözlemlenmiştir. Şahin ve Tuğrul tarafından 2019 yılında yapılan çalışmada ise; demokratik ve kararlı tutum sergilemenin çocuğun başarısına olumlu etkilerinin olduğu gözlemlenmiştir. Bu sebeple bu araştırma sırasında anne baba tutumlarına da uygulamada yer verilmiştir.

Çocukların gelişimlerinde ve özellikle de eğitimlerinde erken çocukluk döneminde baba katılımları yönünden desteklenen çocukların, gelişimlerini destekler nitelikteki bilgi, beceri ve duygusal desteği babadan alabildikleri ifade edilebilir (Uzun ve Baran, 2019). Babalara alacakları her eğitimin çocuklarının gelişimlerine olan etkisi anlatılmalı ve aile eğitimlerine katılması konusunda babalar özendirilmelidir.

B. Erken Çocukluk Döneminde Aile Eğitim Çalışmaları

Erken çocukluk döneminde eğitim önce evde başlar, sonra okulda devam eder. Çocuğun ilk eğitim basamağı ailesidir. Erken çocukluk eğitiminin en önemli amaçları arasında çocuğun çok yönlü eğitim alması vardır (Oktay, 1993). Bu nedenle çocuğun okulda aldığı eğitim evde ailesi tarafından da devam ettirilmelidir

Çocuğun doğal sürecinde en hızlı gelişim gösterdiği dönem olan erken çocukluk döneminde yanlış ana baba tutumları, çocuğun doğal gelişim sürecini riske sokar (Tuğrul,2002), çocuğa doğru yaklaşım için aile eğitimleri önemlidir. Aile destek programları yoluyla anne-babaları bilgilendirmek, yeni beceriler kazandırmak ve

sorunlarına danışmanlık yapmak, aile içi ilişki dinamiğini geliştirmektedir (Cömert ve Güleç, 2004). Aile eğitimleri, aile bilgilendirmeleri aile içi iletişim becerilerinin pekişmesine katkı sağlamaktadır.

Erken çocukluk döneminde planlı olarak gerçekleştirilen aile katılım etkinlikleri sayesinde, ebeveynlerin çocuklarının eğitimin konusunda sahip oldukları bilgi ve beceri pekiştirilebilir (Çamlıbel Çakmak, 2010). Aile katılım çalışmaları ve okulda aileler için düzenlenen programlar, erken çocukluk dönemi eğitiminin en önemli noktalarından birisidir (Morrison, Storey, Zhang 2015). Aile eğitimlerinin faydaları ve katkıları, ailelere mutlaka sunulmalıdır.

Okulda düzenlenen aile katılım programları sosyal duygusal öğrenmenin beş becerisine de faydalı olmakla birlikte, özellikle çocuğun ebeveynleri ve öğretmenlerini iş birliği ve olumlu ilişkiler içinde görmesi, sosyal iletişim becerilerine sorumlu karar verme becerilerine çok olumlu yansımaktadır (Durlak, 2015). Ailesini ve öğretmenini olumlu ilişkiler içinde gören çocuğun olumlu davranışları pekişir, olumlu sınıf ortamı desteklenir.

2016, Biber ve Ural tarafından yapılan deneysel çalışmada aile eğitim programlarının erken çocukluk döneminde kalıcı davranış değişikliğini sağladığı ve aile eğitim programlarının hem çocuklar hem de aileler için etkililiğinden söz edilmiştir. Aile eğitimi alan ebeveynler çocuklarının dertlerini dinler, onlarla paydaş olur. Dertleri dinlenen önemsenen çocuklar kendilerini sosyal duygusal açıdan iyi hissedebilir ve olumlu sosyal duygusal beceriler kazanabilirler.

2016, Ekinci tarafından yapılan deneysel çalışmada sekiz hafta boyunca "Aile katılımlı sosyal beceri eğitimi" uygulanan ailelerin çocuklarının iletişim becerileri, dinleme becerileri, kendini kontrol etme becerilerinde anlamlı artış olduğu görülmüştür.

C. Sosyal Duygusal Öğrenme Tanımı

Sosyal duygusal öğrenme, bireylerin yaşadıkları sürece kişisel refah ve olumlu ilişkileri sürdürmek için gerekli becerileri edinmeleri adına fırsatlar sağlamaya yönelik bir çerçeve olarak ifade edilebilir. (Elbertson et al, 2010). Sosyal duygusal öğrenmenin bu tanımında kişisel refah ve olumlu ilişkilerin amaç olarak tasvir edildiği görülmektedir.

Ekip çalışmalarında iletişimin kuvvetli tutulması ve iş birliği ile önceden öğrenilen bilgi ve becerilerin tümünün sergilenmesi süreci; bireylerin düzgün iletişim kurabilmesi, duygularını ifade ederek yönetebilmesi, bireyin var olmasını ve iletişim halinde oldukları kişilerin duygularını anlamlandırabilmesinin genel ifadesidir (Casel.org, 2015). Bu tanımda iletişim, iş birliği ve duygular ifadeleri geçmektedir.

Casel'in 2015 yılındaki sosyal duygusal öğrenme tanımına; Casel, 2020 sağlıklı kimlikler geliştirme, sosyal kimliklerin entegre edilmesi, kolektif hedefler, olumlu ilişkiler kurmak ve bu ilişkileri korumak, sorumlu kararlar verebilmek eklenerek yeni tanımı oluşturulmuştur. Yaş kaç olursa olsun aslında duyguları yönetmek, bireysel veya toplu hedefler koyup bu hedeflere ulaşmak için çabalamak çok önemlidir. Ekip içinde yer alan diğer bireylerin hissettiklerini hissetmek ve bunu karşısındakine göstermek, her konuda destekleyici ilişkiler kurmak ve korumak, başkalarını önemsemek, sorumlu kararlar vermek, sağlıklı bireyler olmak adına bilgi, tutum ve becerileri sahiplenerek ve etkili bir şekilde uygulayarak davranış sergilemektir.

D. Sosyal Duygusal Öğrenme Tarihçesi

Başlangıçta "birincil önleme" olarak nitelendirilirken sonraları "evrensel" bir önleme yaklaşımı olarak yeniden tanımlanan bu temel fikir, iyice düşünülerek hazırlanmış müfredat parçalarının ve öğretim uygulamalarının her bir unsuruna sosyal-duygusal becerilerini ilave ederek çocuk gelişimini desteklerken öğrencileri de rahatlatmayı amaçlamaktadır. Bir diğer amacı da okul başarısını geliştirirken ortaya çıkabilecek zihinsel sağlık sorunlarını da önlemektir. Bu becerilere sahip olan bireyler riskli ortamlarda ortaya çıkabilecek riskli davranışlar (örn., madde kullanımı, antisosyal aktivite) veya duygusal sıkıntılar için daha dayanıklı ve daha hazır olabilmektedirler (Elias et al, 1997). Çocuğun okul başarısı, akademik başarı artarken olumlu kişilik özellikleri de gelişir.

Bireylerin eğitim kurumlarında akademik olarak yetiştirilmelerinin yanında, çocukların ve ergenlerin başkalarıyla saygılı bir şekilde etkileşim kurabilmeleri, iyi çalışma alışkanlıkları ve değerleri konusunda uzmanlaşabilmeleri, topluma katkıda bulunabilmeleri ve iyi vatandaşlar olabilmeleri de önemlidir. Pek çok eğitimci ve ebeveyn, okullarımız için sosyal-duygusal yeterlilik, karakter gelişimi, zihinsel sağlık ve kişinin topluluğa katılımını içeren daha geniş bir eğitim misyondan yanadır

(Greenberg, 2006). Çocuğun sosyal hayatındaki başarısı için akademik başarısı kadar, sosyal duygusal öğrenme becerileri de etkilidir.

Aslına bakılırsa sosyal duygusal öğrenme programları, okullardaki programlara girerek uygulanmaya 1970'li yıllarla birlikte sosyal duygusal öğrenme becerilerinin gelişimini desteklemek amacıyla başlanmıştır (Greenberg, 2006). Günümüzde okullar nüfus ve sınırlı kaynaklardan ötürü ortaya çıkan zorlukla uğraşırken her zamankinden daha fazlasını yaparak programlarını geliştirmek ve uygulamak konusunda özverili olmalıdır. Okullarda geçmişte bu konular okulun var olan misyonu ve vizyonu ile alakalı olmadığı gerekçeleriyle ele alınmamışlardı. Önleyici sağlığı geliştirme çabalarının başarısızlığından bıkmış olan ve ikili ilişkilere önem veren Fetzer Enstitüsü düzenlemiş olduğu toplantıda; sosyal ve duygusal öğrenme terimi ilk olarak 1994 yılında ele alındı (Elbertson et al, 2010). Bu toplantının sonucunda akademik, sosyal ve duygusal öğrenme, iş birliği için "Casel" oluşturuldu. Casel'in amacı, okul öncesinden liseye kadar delillerini açıkça ortaya koyan sosyal duygusal öğrenme programlamaları oluşturmaktı. Casel, okul temelli sosyal duygusal öğrenme programları için bir başvuru kaynağı haline geldi. 1990'dan günümüze sosyal duygusal öğrenme, eğitimde önemli bir sembol haline geldi. Okullarda uygulanan programlarda sosyal duygusal öğrenme yeterliliklerini ileriye taşımak ve bilimsel sonuçlarını ortaya koymak adına "Akademik, Sosyal ve Duygusal Öğrenme için İş birliği" (Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning; CASEL), kuruldu (Ağırkan ve Ergene, 2021). Casel'in sosyal duygusal öğrenme programlarında en önem verdiği kavram iş birliğidir.

Casel için dünyadaki en büyük ve geniş ağa yayılan sosyal duygusal öğrenme platformu denilebilir.

E. Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri

Sosyal duygusal öğrenme becerileri ile ilgili alanda ve kuramsal olarak çalışmalar yürüten CASEL olarak kısaltılan Akademik, Sosyal ve Duygusal Öğrenme için İş birliği (Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning; CASEL), bireysel ve toplumsal ilişkiler açısından olumlu sonuçları olan birçok farklı programı inceleyerek beş maddelik bir sosyal duygusal öğrenme modeli ortaya koymuştur (Casel.org, 2012). Bu modele göre, kişilerde olması gereken sosyal duygusal öğrenme alt becerileri;

a) Öz-farkındalık,
b) Öz yönetim,
c) Sosyal farkındalık,
d) Sorumlu karar verme
e) İlişki becerileri ifade edilmiştir.

Öz farkındalık, bireyin var olan duygularının ve düşüncelerinin kendi yaşantısı içerisindeki davranışlara yansımasını doğru ve net bir biçimde ortaya koyabilmesidir. Öz yönetim ise bireyin duygularını ve davranışlarını düzenleyebilmesidir. Sosyal farkındalık, bireylerin mevcut davranışlarını anlayabilmek ve çevrelerin etkilerini ortaya koyabilmek için farklı noktalardan bakarak yani empati kurarak davranışları anlamlandırabilmektir. İlişki becerileri, bireylerle birebir veya toplu olarak iletişim kurabilmektir. Sorumlu karar verme, bireyin kendisine ait davranışları, sosyal ilişkileri ve okul hakkında yapıcı yorumlarda bulunarak kararlara destek olmasıdır (Akcaaalan, 2016). Bu beş temel beceri birlikte sosyal duygusal öğrenmeyi oluşturmaktadır.

Şekil 1 Sosyal Duygusal Öğrenme Modeli (Casel, 2019)

Şekil 1'de Casel tarafından oluşturulan sosyal duygusal öğrenme modeli yer almaktadır. Şekilde en içteki çemberde sosyal duygusal öğrenme beş temel becerisi yer alırken, diğer çemberlerde de sosyal duygusal öğrenmenin bir bütün olarak ele alınmasını vurgulayan sınıftan tüm topluluğa kadar, sosyal duygusal öğrenme

becerilerinin ele alınması gereken etkileşim ağları yer almaktadır. Göl-Güven, 2021 bu beş temel beceriyi şu şekilde açıklamıştır:

Öz farkındalık: Bireyin mevcut olan duygularını, düşüncelerini ve değerlerini anlamlandırarak bunların kendi davranışlarını nasıl şekillendirdiğini anlamasıdır. Bireylerin duygularını ifade ederek bu ifadelerden hareketle kendini anlaması, var olan güçlü yanlarını ve birey olarak sınırlarını ortaya koyabilmesi, iyimser bir duyguyla kendine olan güveni de ekleyerek çerçevesini gözlemleyerek sağlıklı değerlendirmeler yapabilmesidir. Bir başka ifade ile duygularını adlandırması, kendisi hakkında eleştirel yaklaşımlar sergileyebilmesi, güçlü yönleri bilmesi, güveninin tam olması ve özgüven sahibi olması ve yeterlilikleri konularında farkındalığını sergileyebilmesidir.

Öz yönetim: Farklı durumlarda ve farklı ortamlarda bireyin var olan duygu, düşünce ve davranışlarını başarılı bir şekilde düzenleme ve dengeleme yeteneğidir. Stresi yönetimini etkili bir biçimde yönetebilme, hissettikleri hakkında kontrol sahibi olabilme, öz disiplin, öz motivasyon, hedef belirleyerek organizasyon oluşturabilmedir. Akademik ve kişisel alanda kendine hedefler koyma ve bu hedefler için çaba sarfetme becerisidir. Yani öz yönetimin ana noktaları; hislerin kontrol edilmesi, stresin yönetilmesi, öz disiplin, öz motivasyon, hedef koyma ve planlama ve yönetme becerileridir.

Sosyal farkındalık: Farklı geçmişlere ve kültürlere sahip olanlar da dahil olmak üzere diğer bireyleri anlayarak bakış açılarına ve başkalarının duygularına saygılı olabilme diye tanımlanabilir. Kültürel ve sosyal çeşitliliği olumlu karşılayarak başkalarına saygı duyma becerileri ile anlamlı hale gelebilir. Davranışları ortaya çıkaran ancak temelinde yer alan sosyal ve etik kuralları anlayarak aile, okul ve topluluğun kaynaklarını desteklemek ve önem vermektir. Farklı bakış açılarını hislendirebilmek, duyguları okuyabilmek, farklılıkları anlayarak başkalarına saygı duyabilmektir.

Sorumlu karar verme: Kişisel davranış ve sosyal ilişkilerle ilgili olarak etik standartlar, sosyal normlar ve güvenlik kaygılarını dikkate alarak yapıcı seçimler yapabilme ve sosyal etkileşim yetkinliğidir. Bu beceri, sorunları belirleme, durum analizi yapabilme yani farklı adımların muhtemel sonuçlarını önceden gerçekçi olarak değerlendirebilme, sorun çözebilme ve kendisi de dahil olmak üzere başkalarının

iyiliğini öne alan kararlar verebilme, öz eleştiri yapabilme ve sorumluluk becerilerini sergileyebilmedir

İlişki becerileri: Farklı geçmişlere ve kültürlere sahip olan bireylerle sağlıklı ve normal ilişkiler kurarak ve bu ilişkileri devam ettirme yeteneği olarak tanımlanabilir. Etkili iletişim, sosyal katılım, ilişki kurma ve takım çalışması yapabilme becerileri ile ilişkilidir. Ayrıca kabul edilemez sosyal baskıya karşı durmak, çatışmaları olumlu yollardan çözebilmek ve ihtiyaç duyulduğunda yardım etme becerileri olarak tanımlanabilir.

F. Sosyal Duygusal Öğrenme Programı

Çocuk Gelişim Projesi, Yollar, Seattle Sosyal Gelişim Projesi, Yale- New Haven sosyal Yeterliliği Pekiştirme Programı, Anlaşmazlığı Yaratıcı Biçimde Çözme Programı, Gelişen Sosyal Bilinç–Sosyal Sorunları Çözme Projesi gibi Amerika'da uygulanan sosyal duygusal öğrenme programlarının ortak sonuçlarının daha iyi empati kurabilme, daha olumlu arkadaşlık ilişkileri, duygularını kontrol etme, suça daha az karışma olduğu tespit edilmiştir (Goleman, 1995). Sosyal duygusal öğrenme programlarının olumlu davranışları arttırma kadar, olumsuz davranışları azaltmada da etkisi büyüktür.

Bierman ve Motamedi, 2015 "İnanılmaz Yıllar, Okul Öncesi Yollar, Aklın Araçları, Problem Çözebilirim, Sağlıklı Seçimler Yapan Çocuklar, İkinci Adım Programı" Amerika'da uygulanan bazı sosyal duygusal öğrenme programlarıdır.

Öğrencinin akademik hayatta daha başarılı olabilmesi için; kendini ait hissetmesi, akranları ile olumlu iletişim kurabilmesi, olumsuzluklara karşı daha dirençli olabilmesi, kendinden beklenenleri anlayabilmesi, okul kurallarını kavrayabilmesi ve uygulayabilmesi, ekip çalışmasına yatkın olabilmesi gerekmektedir (Carter, 2016). Akademik başarıyı sağlayabilmek için, sosyal duygusal öğrenme becerilerinin akademik başarıyı desteklemesi gerekmektedir

Ülkemizde sosyal duygusal öğrenme dersi 2012 yılında Talim Terbiye Kurulu tarafından müfredata konmuş, ancak uygulayıcıların bilgi eksikliği sebebiyle müfredattan çıkarılmıştır. Türkiye'de en sık yapılan ve uygulanan sosyal duygusal öğrenme programları Lion Quest Yaşam Becerileri Programı, Second Step (İkinci Adım) programı ve Başka Bir Okul Mümkün Çerçevesi:Sınıf Çemberi modelidir

(Çeliker Cengiz, 2021). Ülkemizde sosyal duygusal öğrenme programlarının, eğitim fakültelerinde öğretmenlik programlarına konularak önce öğretmen adayları bilgilendirilmesi, ardından müfredata eklenerek okullarda uygulanmaya başlanması sosyal duygusal öğrenme anlamında ilerlememize vesile olacaktır.

Buradan da anlaşılacağı üzere eğitim programları yalnız başına öğrencinin bütüncül gelişimini desteklemede yetersiz kalmaktadır. Tüm Dünya'da uygulanan sosyal duygusal öğrenme programlarının ortak yönleri herhangi bir dezavantajlı grubun söz konusu olmaması, her yaştan insan için uygulanabilir olması, akademik başarıya ve toplumsal faydaya hizmet etmesidir (Eyikul ve Göl-Güven, 2022). Sosyal duygusal öğrenme programları tüm kişileri kapsamaktadır.

III. YÖNTEM

A. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel ya ada nicel tek yönlü araştırmalara oranla, araştırmanın problemlerini daha iyi anlamımızı sağlayan karma yöntem kullanılmıştır (Johnson ve Turner, 2003). Creswell ve Plano Clark tarafından 2007 yılında karma çalışmalar; zenginleştirilmiş desen, açıklayıcı desen, keşfe yönelik desen gömülü desen olarak dörde ayrılmıştır (Akt. Büyüköztürk vd., 2020). Bu çalışmada nicel ve nitel verilerin eş zamanlı olarak toplandığı ve birbirini destekleyip desteklemediğine bakıldığı zenginleştirilmiş desen kullanılmıştır.

B. Çalışma Grubu

Çalışma grubunu aile eğitimi ile eş zamanlı olarak anasınıfında da öğrencilerine sosyal duygusal öğrenme programı uygulanan anasınıfında veli olan gönüllü aileler oluşturmuştur.

Çizelge 1 Katılımcı Demografik Bilgileri

Değişkenler		**F**	**%**
Cinsiyet (Öğrenci)	Kız	6	40
	Erkek	9	60
Yaş	5 yaş	4	26,7
	6 yaş	11	73,3
Ebeveyn	Anne	14	93,3
	Baba	1	6,7
Toplam		15	100

Çizelge 1 incelendiğinde çalışmaya ailesi katılan öğrencilerin 6'sı kız (%40), 9'unu erkek (%60) öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan ailelerin çocuklarının 4'ü (%26,7) 5 yaş, 11'i (%73,3) 6 yaştır. Katılımcıların anne baba olma durumuna bakıldığında; 14'ü (%93,3) anne, 1'i (%6,7) baba olduğu görülmektedir.

C. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın amaçlarına ulaşmak için nicel ve nitel verilerden faydalanılmıştır. Araştırmanın sorularından biri olan sosyal duygusal öğrenme aile eğitiminin çocukların sosyal duygusal gelişimin düzeyine etkisini incelemek için, araştırmanın nicel kısmını oluşturan Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme (SYDD) ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın bir diğer sorusu olan sosyal duygusal aile eğitiminin aile iletişimlerine etkisini incelemek için araştırmacı tarafından geliştirilen ve alanında uzman üç kişinin görüşü alınarak hazırlanan ev ortamı görüşme formu kullanılmıştır (EK-1). Sosyal duygusal aile eğitiminin çocuğun sosyal duygusal gelişimine etkisini ve aile içi iletişimlerini katkısını detaylı olarak inceleyebilmek ve araştırmanın nitel kısmını oluşturabilmek için ebeveyn günlükleri kullanılmış ve ebeveynlerle bire bir görüşmeler yapılmıştır.

1. Ev Ortamı Görüşme Formu

Ebeveynlere verilen sosyal duygusal öğrenme aile eğitiminin, aile içi iletişim becerilerine etkisini incelemek, çalışma grubu olan ailelerin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan ev ortamı görüşme formu kullanılmıştır. Ev ortamı görüşme formu; mesleğinde en az beş yılını doldurmuş, dezavantajlı bölgede çalışan bir okul öncesi öğretmeni, bir müdür yardımcılığı görevine devam eden okul öncesi öğretmeni ve bir rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmeni görüşü alınarak hazırlanmış ve Ek 1'de sunulmuştur. Ev ortamı görüşme formu, sosyal duygusal öğrenme aile eğitiminin başında ve sonunda çalışma grubu tarafından doldurulmuştur. Ev ortamı görüşme formunda; formu dolduran ailenin demografik özellikleri, çocuğun aile ile ilişkisi, aile ile evde geçirilen ortak zamanın niteliği, aile içi iletişim becerilerini kavramaya çalışan:

- Çocuğum kardeşiyle iyi anlaşır.
- Çocuğum paylaşmayı sever.
- Çocuğum öfkesini kontrol edebilir.

- Evde aile olarak en çok ne şekilde vakit geçirirsiniz?
- Aile ile ilgili kararlar kim tarafından alınır? gibi sorular yer almaktadır.

2. Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme Ölçeği

Ebeveynlere düzenlenen sosyal duygusal aile eğitiminin, çocuğun sosyal duygusal gelişimine etkisini nicel olarak analiz edebilmek için ölçeğe ihtiyaç duyulmuştur. Sosyal yetkinlik ve davranış değerlendirme ölçeği 2016 yılında Uysal ve Akman tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Sosyal yetkinlik ve davranış değerlendirme ölçeğinde olumlu (sosyal yetkinlik) ve olumsuz (duygu veya davranış problemleri) kısımlar için dengelenen üç özet puanı (sosyal yetkinlik, içe yönelim problemleri, dışa yönelim problemleri) yer almaktadır (Uysal ve Akman, 2016). Ölçeğin Türkçe formu için yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, bu ölçeğin özgün yapısının korunduğunu ortaya koymuştur.

Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme testi alt boyutlarına göre örnek maddeler:

- Sosyal yetkinlik;
    - Grup faaliyetlerinde diğer çocuklarla iş birliği yapar.
    - Tanımadığı insanlar yanında girişkendir.
- İçe yönelim problemleri;
    - Grup içerisinde fark edilmez.
    - Anne babasından ayrıldığında ağlar.
- Dışa yönelim problemleri;
    - Diğer çocukların canını yakmaktan zevk alır.
    - Faaliyeti kesintiye uğradığında kızar (Uysal ve Akman, 2016).

Çalışma verilerinin analizine geçilmeden önce, örneklem grubunun araştırma değişkenleri için normal dağılım gösterip göstermediği hesaplanmıştır. Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme testi değişkeni ve alt boyutlarının normal dağılımını incelemek için çarpıklık ve basıklık katsayılarının %5'lik anlamlılık düzeyine göre -1,96 ve +1,96 değerleri arasında olma durumu incelenmiş ve Çizelge 2'de gösterilmiştir (Kalaycı, 2018).

Çizelge 2 Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme Ölçek Puanlarına Ait Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Değişken	Ölçüm	Çarpıklık Katsayısı	Basıklık Katsayısı
Sosyal Yetkinlik	Ön Test	-,229	-1,098
	Son Test	-,860	-,665
İçe Yönelim Problemleri	Ön Test	,317	-,523
	Son Test	,774	-,355
Dışa Yönelim Problemleri	Ön Test	1,157	1,853
	Son Test	,756	-,701

Çalışma verilerinin normal dağılımının incelenmesi sonrasında, Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme değişkeni alt boyutları için yapılan normallik testleri doğrultusunda Sosyal Duygusal Öğrenme Aile Eğitimi öncesi yapılan ön test puanlarının dağılımının normal dağılımı yakınsadığı diğer bir ifadeyle normalliğin sağlandığı görülmüştür. Sosyal Duygusal Öğrenme Aile Eğitimi sonrası yapılan son test puanlarının da dağılımı normal dağılımı yakınsadığı diğer bir ifadeyle normalliğin sağlandığı görülmüştür. Elde edilen çalışma verileri arasındaki farklılık tespiti için betimsel istatistiklere bakılarak karşılaştırma yapılmıştır.

Araştırma verilerinin analizi için SPSS Statistics 26.0 programları kullanılmıştır. Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme testinin çalışmanın örneklem grubu için güvenilirliğini saptamak amacıyla Cronbach Alfa katsayısı hesaplanarak sonuçları Çizelge 3'te verilmiştir.

Çizelge 3 Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme Ölçeğinin Katılımcı Grup Güvenilirliği

Envanter-Alt Boyut	Cronbach Alfa (α)	$\bar{x}$	Ss
Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme Ölçeği	,743	271,26	25,21
Sosyal Yetkinlik	,867	186,53	24,74
İçe Yönelim Problemleri	,753	46,00	12,35
Dışa Yönelim Problemleri	,687	43,20	10,02

Cronbach Alfa katsayısının yorumlanmasında en sık tercih edilen hesaplanan değerin 0.70 ve üzerinde olması gerektiğidir. Ancak özellikle madde sayısı düşük olan ölçekler için değer aralığının $0.60 < \alpha < 70$ arasında olması da ölçeğin kullanımı için kabul edilebilir olarak değerlendirilmektedir (Kılıç, 2016). Buradan hareketle ilgili çalışmada kullanılan Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme Ölçeği ve bütün alt boyutları için Cronbach Alfa katsayılarının Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme 0,74; sosyal yetkinlik 0,86; içe yönelim problemleri 0,75; dışa yönelim problemleri 0,69 belirlenen kriterlere uygunluğu göz önünde bulundurularak belirlenen örneklem grubu için güvenilir birer ölçüm aracı ve veri analizine uygun olduğu söylenebilir.

3. Ebeveyn Günlükleri

Nitel yöntem kullanılan çalışmalarda incelenen durum hakkında detaylı bir bilgiye ulaşılmaya çalışılır. Bunun için de sıklıkla görüşme, doküman, formlar gibi nitel doküman araçlarından faydalanılır (Morgan, 1996). Bu araştırmanın nitel bulgularının elde edilebilmesi ve sosyal duygusal öğrenme aile eğitimlerinin aile içi iletişim becerilerine etkisinin betimsel olarak analiz edilebilmesi için ebeveynler tarafından eğitim süresince günlük tutulmuştur. Ebeveyn günlükleri okulda gerçekleştirilen oturumlar ile paralel olarak yapılmıştır. Katılımcılar araştırmacı tarafından kendilerine belirtilen soruların cevaplarını ebeveyn günlüklerine detaylı olarak yazmıştır. Katılımcıların cevaplarının günlük olarak yazılması; katılımcıların daha rahat bir ortamda cevap vermelerini sağladığı düşünülmektedir. Ebeveyn günlüklerinde katılımcılara öz yönetim (duygularını yönetebilme), öz farkındalık (duyguları tanıma), ilişki kurma becerileri (problem çözme becerisi vb.), sosyal farkındalık (empati vb.), sorumlu karar verme basamaklarında sorular sorulmuş ve son eğitimi değerlendirmeleri istenmiştir. Sosyal duygusal öğrenme aile eğitimlerinin çocukların sosyal duygusal gelişimlerine etkisinin detaylı yorumlanabilmesi ve anlaşılabilmesi, nicel verileri desteklemesi amacıyla ebeveyn günlüklerinde çocuk çizimlerine ve hikâye tamamlama etkinliklerine yer verilmiştir.

D. Veri Toplama Süreci

Araştırmanın nicel kısmı için aileler tarafından uygulamanın başında ön test, sonunda son test doldurulmuştur. Sosyal duygusal öğrenme aile eğitimlerinin çocuğun

sosyal duygusal gelişimine ve aile içi iletişim becerilerine etkisini ölçmek için tek grup ön test – tek grup son test deseni kullanılmıştır. Bu desende aynı ölçme araçları ile aynı katılımcılar tarafından doldurulmuştur. Ön test ve son test arasındaki farkın anlamlılığı test edilmiştir (Büyüköztürk vd., 2020). Tek grup ön test – tek grup son test deseni bulgularını desteklemek amacıyla çalışma nitel olarak da desteklenmiştir. Sosyal duygusal öğrenme aile eğitimi uygulamasıyla eş zamanlı olarak aileler tarafından ebeveyn günlükleri doldurulmuş ve gerekli durumlarda ailelerle görüşmeler yapılmıştır.

E. Uygulama Süreci

Araştırmaya başlamadan önce aile eğitim çalışmasına; dikkat çekici olması, ailelerin aktif katılımını sağlayabilmek ve eğitimin içeriğinin sadeleştirilerek akılda kalması amacıyla ÖFKESİZ SOHBETLER ismi konulmuştur. Öfkesiz sohbetler, isminin her kelimesi sosyal duygusal öğrenme aile eğitiminde sunulacak oturumları temsil etmektedir.

Özdenetim

Farkındalık

Karar verme

Empati

Sosyallik

İletişim

Zoru başarmak

Ebeveynlerin dikkatini çekebilmek, eğitimlere katılımlarını sağlamak ve eğitimlerin sürdürülebilir olması amacıyla, oturumlar planlanırken sosyal duygusal öğrenme becerilerinin yanı sıra; ebeveynlerin sıklıkla üzerinde durduğu uyku, beslenme, mahremiyet kavramlarına da yer verilmiştir. Ayrıca erken çocukluk döneminin olmazsa olmazları hayal gücü, yaratıcılık ve çocuk kitapları da oturumlara eklenmiştir.

Eğitimin ismi ile sosyal duygusal öğrenme aile eğitimi çalışma evrenini oluşturan ebeveynlere bilgilendirme yapılmış, eğitime katılmak için gönüllü olan ailelerle beş hafta yüz yüze, iki hafta veli bültenleri olacak şekilde; yedi hafta süre ile eğitim programı yürütülmüş ve alanında uzman üç rehberlik ve psikolojik danışmanı ile iki kıdemli okul öncesi öğretmeninin uzman görüşü alınarak sosyal duygusal öğrenme aile eğitimi EK-2'de sunulmuştur.

- **I. Oturum :** Açılış, SDÖ (Sosyal duygusal öğrenme) programının tanıtımı ve Anne baba tutumları
- **II. Oturum :** Öz farkındalık ve Öz denetim
- **III. Oturum :** Öz bakım (Beslenme – Uyku düzeni) ve Mahremiyet
- **IV. Oturum :** Sosyal farkındalık, ilişki kurma ve iletişim
- **V. Oturum :** Çocuk kitapları, hayaller ve yaratıcılık
- **VI. Oturum :** Karar verme
- **VII. Oturum :** Sosyal Duygusal Öğrenme Aile Eğitimi Geribildirim

Eğitim programına katılan ebeveynlerle her oturum öncesi buz kırıcı etkinlikler yapılmıştır. Buz kırıcı etkinlikler ile kişiler arası kültürel farkındalıklar ortadan kaldırılıp, hoşgörü ortamının oluşması, kişiler arası diyaloğun ve iletişim sağlanması amaçlanmıştır (Kavanagh, Clark-Murphy ve Wood, 2011). Buz kırıcı etkinlikler sayesinde, eğitimlerde katılımcıların daha istekli ve aktif oldukları gözlemlenmiştir.

F. Verilerin Analizi

Sosyal duygusal öğrenme aile eğitimlerinin çocuğun sosyal duygusal gelişimine etkisinin ne olduğu sorusu için Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme ölçeği (Uysal ve Akman, 2016), SPSS Statistics 26.0 programı ile analiz edilmiştir. Sosyal duygusal öğrenme aile eğitim programının aile içi iletişimlerine etkisini incelemek ve sosyal duygusal aile eğitimlerinin çocuğun sosyal duygusal gelişimine etkisini detaylandırmak için araştırmacı tarafından geliştirilen ev ortamı görüşme formu ve ebeveynler tarafından tutulan ebeveyn-çocuk eğitim günlükleri ile katılımcılarla yapılan görüşmeler kullanılmıştır.

IV. BULGULAR

Sosyal duygusal öğrenme aile eğitimlerinin çocuğun sosyal duygusal gelişimine ve aile içi iletişim becerilerine etkisinin incelendiği çalışmanın bu bölümünde nicel ve nitel veriler yer almaktadır. Sosyal duygusal öğrenme aile eğitimlerinin çocukların sosyal duygusal gelişimine etkisini incelemek amacıyla Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değiştirme testi ve ev ortamı görüşme formu sonuçları SPSS Statistics 26.0 programı ile analiz edilmiş ve analiz sonuçları nicel bölümde açıklanmıştır. Sosyal duygusal öğrenme aile eğitimlerinin çocukların sosyal duygusal gelişimine etkisinin detaylı incelenmesi ve nicel verilerin desteklenmesi, ayrıca çalışmanın ikinci alt problemi olan sosyal duygusal öğrenme aile eğitimlerinin aile içi iletişim becerilerine etkisinin incelenmesi için ebeveyn günlükleri aracılığıyla katılımcılardan alınan yanıtlar nitel bulgularda aynen aktarılmış ve yorumlanmıştır. Katılımcı bilgilerinin gizliliği amacıyla isim bilgisi verilmemiş, katılımcılar kodlanmıştır.

A. Nicel Bulgular

Aynı katılımcılar tarafından ön test ve son test olarak uygulanan Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme Testi ve ev ortamı görüşme formu SPSS Statistics 26.0 programı ile analiz edilmiş ve sayısal olarak ifade edilmiştir.

1. Birinci Alt Problemin Yanıtlanmasına İlişkin Nicel Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi olan, sosyal duygusal öğrenme aile eğitiminin çocukların sosyal duygusal gelişimine etkisini incelemek için, aileler tarafından eğitimlerin başında ve sonunda sosyal yetkinlik ve davranış değerlendirme (Uysal ve Akman, 2016) testi doldurulmuştur.

Çizelge 4 Sosyal Duygusal Öğrenme Aile Eğitiminin, Çocukların Sosyal Duygusal Gelişimine Etkisinin Analizi

Değişken	**Ölçüm**	**N**	***X***	**Maksimum**	**Minimum**	**Ss**
Sosyal Yetkinlik	Ön test	15	182,06	222,00	138,00	25,42
	Son Test	15	203,66	229,00	158,00	25,63
İçe Yönelim	Ön test	15	46,00	71,00	28,00	12,35
	Son Test	15	42,75	80,00	24,00	17,31
Dışa Yönelim	Ön test	15	43,20	69,00	31,00	10,02
	Son Test	15	37,66	61,00	24,00	12,23

Sosyal duygusal öğrenme aile eğitiminin, çocukların sosyal duygusal gelişimine etkisinin araştırıldığı on beş kişilik bir grupta, sosyal duygusal öğrenme aile eğitiminin öncesi ve sonrasında uygulanan Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme test puanlarının ortalamaları arasında bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan betimsel analiz sonucunda, Sosyal duygusal öğrenme aile eğitiminin öncesi yapılan uygulamada sosyal yetkinlik ortalaması ($X_{öntest}$ = 182,06) ile program sonrası yapılan sosyal yetkinlik ortalaması ($X_{sontest}$ = 203,66) arasında anlamlı bir fark görülmüştür. İçe yönelim ortalaması ($X_{öntest}$= 46,00) ile program sonrası yapılan içe yönelim ortalaması ($X_{sontest}$ = 42,75) arasında anlamlı bir fark görülmüştür. Sosyal duygusal öğrenme aile eğitim programının öncesi yapılan uygulamada dışa yönelim ortalaması ($X_{öntest}$ = 43,20) ile program sonrası yapılan dışa yönelim ortalaması ($X_{sontest}$ = 37,66) arasında anlamlı bir fark görülmüştür.

Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü (d=0,5) bu farkın orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu sonuca göre, katılımcı ailelerin sosyal duygusal öğrenme aile eğitim programı eğitimi almalarının; çocukların sosyal yetkinlik davranışlarında artış sağladığı, içe ve dışa yönelim problemlerinde azalma sağladığı söylenebilir. Tüm bu sonuçlara göre de sosyal duygusal aile eğitiminin, çocukların sosyal duygusal gelişimine anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir.

B. Nitel Bulgular

Nitel araştırmayı tanımlarken Morgan 1996, bireyin kendisinde var olan potansiyelin farkında olması, keşfedilmemiş olan ya da sakladığı gizli sırlarını ortaya çıkarması ve kendi fikirlerinin ürettiği ve oluşturduğu sosyal yapı ve sistemlerin gizemlerini ortaya çıkarmak için oluşturduğu bir bilgi üretme şeklidir, demektedir. Seale, 1999 çalışmasında ise; nitel araştırmaları bir sorunun çözümüne ulaşmak adına gözlem, görüşme ve belgelerin çözümlenmesi gibi nitel veri toplama yollarını kullanarak daha önceden ortaya çıkarılmış veya çıkarılamamış problemlerin farkına varılmasına ve problemde mevcut olan verilerin ele alınmasına yönelik öznel-yorumlayıcı bir süreci ifade etmektedir, diye tanımlamaktadır (Baltacı, 2019:370). Belgelerin detaylı anlamlandırılması ve çözümlenmesi adına nitel yöntem kullanılmıştır.

Elde edilen verilere birebir sadık kalarak, hatta katılımcıların yazdıkları ve söylediklerinin direkt olarak alındığı yönteme betimsel analiz denmektedir (Sözbilir, 2009). Bu çalışmada da ebeveyn günlüklerindeki aile ifadeleri birebir aktarılmıştır.

Çizelge 5 Sosyal Duygusal Öğrenme Aile Eğitiminin Nitel Bulguları

NİTEL BULGULAR	
Birinci Alt Problem Kodları	**İkinci Alt Problem Kodları**
Duyguları Tanıma	Duyguları Tanıma
Duyguları İfade Etme	Duyguları İfade Etme
Duyguları Kontrol Etme	Duyguları Kontrol Etme
Empati	Geri Bildirim
Geri Bildirim	

Çalışmadan elde edilen nitel bulguların, sosyal duygusal öğrenme aile eğitimi ve ebeveyn günlüklerine göre kodlanmış ve kodların alt basamaklara ayrılmış şekli Çizelge 5'te gösterilmektedir. Çalışmanın birinci alt problemi olan sosyal duygusal öğrenme aile eğitiminin çocuğun sosyal duygusal gelişimine katkısını incelemek için, birinci alt problem duyguları tanıma (mutlu, utanmış, korkmuş), duyguları ifade etme (mutlu, üzgün, kızgın, şaşkın, heyecanlı, meraklı, vb.), duyguları kontrol etme (öfke

kontrolü), empati (sorumlu karar verme) ve geri bildirim (çocuğumun duyguları) şeklinde alt basamaklara ayrılmıştır. Çalışmanın ikinci alt problemi olan sosyal duygusal öğrenme aile eğitiminin aile içi iletişime etkisini incelemek için, ikinci alt problem duyguları tanıma (mutlu, üzgün, kızgın), duyguları ifade etme (temel duygularım ve diğer duygular), duyguları kontrol etme (öfke kontrolü) ve geri bildirim (öfkesiz sohbetler, sosyal duygusal öğrenme aile eğitimi, aile içi iletişim) olarak alt basamaklara ayrılmıştır.

Ebeveyn günlüklerinden alınan nitel verilerin tamamı kısaca çizelgelerde gösterilmiş, çizelgelerin altında katılımcı ifadeleri detaylı olarak yazılmış ve araştırmacı tarafından yorumlanmıştır.

1. Birinci Alt Problemin Yanıtlanmasına İlişkin Nitel Bulgular

Katılımcı ebeveynler tarafından titizlikle tutulan ebeveyn günlüklerine göre araştırmanın birinci alt problemi olan sosyal duygusal öğrenme aile eğitiminin çocukların sosyal duygusal gelişimine etkisi alt basamaklara göre kodlanmıştır. Duyguları tanıma, duyguları ifade etme, duyguları kontrol etme ve empati alt basamakları ile ilgili, katılımcılarla birlikte ve bizzat katılımcılar tarafından yapılan etkinlikler, katılımcıların yorumları, katılımcıların sorulara verdikleri cevapları analiz edilmeye çalışılmıştır. Ailelerden alınan bilgiler kodlarına göre ayrılmış ve detaylı olarak incelenmiştir.

Ailelere çocukları ve öğretmen tarafından hazırlanan, her yüzeyinde farklı temel duygu resimleri olan duygu küpü gönderilmiş ve ailenin tüm üyeleri ile oynanabileceği belirtilmiştir. Ardından yüz yüze görüşmeler yapılarak geri bildirimler alınmıştır.

E2 "*Duygu zarı oyunu tabi ki çok çok keyifliydi. Duygularımızı adlandırdık. Çocuklarımızın mutluluğu gözlerine yansıyordu*" demiştir. E5 "*Duygu zarı oyunu çok keyifliydi, aile içi iletişimimize çok faydası olacağına inanıyorum. Ancak babası çok yoğun, kendi işi olduğu için hiç bize ayıracak vakti yok.*" demiştir. E8 "*Duygu zarı oyununda eşim de ben de çocuklarımızın duygularını daha iyi sezebildik, bu oyun bizde farkındalık yarattı*" demiştir.

E11, Duygu zarı oyununu çocuğuyla oynadığını ve zardaki ifadeleri kendilerinin de taklit ettiklerini, kızgınlık ve üzüntü gibi duyguları oyun sırasında düşününce daha iyi ayırabildiklerini, bu süreçte de ailece çok mutlu olduklarını

belirtmiştir. E12 Duygu zarı oyununun çok keyifli olduğunu, bu sayede duygularını daha rahat ifade ettiklerini, çocuğunun daha önce bağırıp ağlarken şimdi durup sakinleşebildiğini belirtmiştir.

Çizelge 6 Birinci Alt Problem Sorusu Duyguları Tanıma Kodu

DUYGULARI TANIMA	
KATILIMCI	**EV ETKİNLİĞİ: Duygu Zarı Oyunu**
E2	Keyifli, mutlu edici.
E5	Keyifli, faydalı.
E8	Empati kurabilme.
E11	Duyguları ayırt edebilme ve mutluluk.
E12	Keyif verici ve sakinleştirici.
KATILIMCI	**EV ETKİNLİĞİ: "Balonlarım Var" Hikâye Tamamlama Etkinliği (Mutlu Son)**
E2	Balon alır ve mutlu olur.
E4	Odasını balonlarla süsler ve mutlu olur.
E11	Abisine balon alır ve mutlu olur.
E14	Balonlar alınır ve mutlu olunur.
KATILIMCI	**EV ETKİNLİĞİ: Utanmış İnsan Resmi Çizme Etkinliği**
E5	Endişeli ve yalnız bir çocuk.
E7	Yanakları kızaran bir çocuk.
E8	Yanakları kırmızı çocuk.
E10	Annesinin arkasına saklanan bir çocuk.
E14	Utanan ve üzgün bir çocuk.
KATILIMCI	**EV ETKİNLİĞİ: Korkmuş İnsan Resmi Çizme Etkinliği**
E8	Köpek ve örümcekten korkan çocuk.
E10	Sivri kulakları ve sivri dişleri olan bir karakterden korkup kaçan çocuk.
E12	Mavi renkli, üçgen kafalı, sivri dişleri olan çizgi film kahramanından korkmuş çocuklar.
E14	Büyük örümcekten korkan çocuk.

Duygu küpünün her yüzeyinde bulunan temel duygularla (mutlu, üzgün, şaşkın, korkmuş, kızgın, utanmış) ilgili farkındalık oluşmuş ve birbiri ile karıştırılan duyguların tanımı kavranmıştır. Aile üyelerinin aktif katıldığı etkinlik olmuştur. Yalnızca E5 aile babasının iş yoğunluğundan bu tür etkinliklere katılamadığını belirtmiştir.

Ailelere "*Balonlarım Var*" hikâye tamamlama etkinliği gönderilmiştir. Hikâyede yoldan rengarenk balon satan bir baloncu geçmektedir, çocuk da camdan baloncuyu görüp, balonları çok beğenmiştir. Katılımcıların çocuklarından hikâyeyi mutlu sonla tamamlamaları istenmiştir (Temiz, 2020).

E2'ye göre "*Çocuk anne balon alalım mı demiş, annesi de tamam demiş ve almışlar. Çocuk çok mutlu olmuş.*" E4'e göre çocuk odasını balonlarla süslemek istemiş ve annesinden balon istemiş, annesi de tamam diyerek rengarenk balonlar alıp odasını süslemişler. E11'e göre çocuk babaannesi ile balonları aldı ve halasına gitti, abisinin doğum günü olduğu için abisine hediye etti. E14'e göre hikâyenin devamında çocuğa istediği tüm balonlar alınmış ve çocuk çok mutlu olmuş.

Hikâyenin mutlu sonla bitmesi katılımcılar tarafından sağlanmış. Mutluluk kavramının genel olarak istediğini elde etmek olarak kavrandığı belirlenmiştir. E11 abisine doğum günü hediyesi olarak balon aldığı için mutlu olmuş, burada empati duygusu da desteklenmiş.

Ailelere not gönderilerek çocuklarından utanmış insan resmi çizmesini istemeleri istenir.

E5: Gökyüzüne bakan endişeli ve yalnız bir çocuk.

E7: Mutlu ancak utangaç olduğu için yanakları kızaran bir çocuk.

E8: Yanakları kırmızı ancak gülümseyen mutlu bir çocuk.

E10: Birisinin üzülmesine sebep olduğu için utanıp annesinin arkasına saklanan bir çocuk.

E14: Yalnız kaldığı için utanan ve bu yüzden üzgün bir çocuk.

Utangaçlık duygusu genel olarak yalnızlıkla eşleştirilmiş, sadece E10 annesinin yanında utanınca yanaklarının kızarması bir sembol olarak kavranmış.

Ailelere not gönderilerek çocuklarından korkmuş insan resmi çizmesini istemeleri istenir.

E8: Bir köpek ve örümcek çizimi ve ondan korkan bir çocuk.

E10: Sivri kulakları ve sivri dişleri olan bir karakter ve ondan korkup kaçan bir çocuk.

E12: Mavi renkli, üçgen kafalı, sivri dişleri olan çizgi film kahramanı çizimi ve ondan korkmuş çocuklar.

E14: Büyük bir örümcek ve ondan korkan bir çocuk.

Korku kavramı korkularıyla eşleştirilmiş. Genelde korkmuş insan resminden çok korkulan nesne-varlık çizilmiş.

Ebeveynler tarafından tutulan ebeveyn günlüklerinde çocuğa "*seni en çok mutlu eden, üzen, kızdıran şeyler nelerdir?*" sorusu sorulmuştur.

E2 çocuğu adına; "*Oyuncak almak, resim yapmak, parka gitmek beni mutlu eder. İstediğim olmayınca üzülürüm ve annem istediğimi yapmazsa kızarım.*" şeklinde cevap vermiştir. E8 çocuğu adına; "*En çok televizyon izlerken mutlu, konuşurken dinlenilmediğinde çok kızıyor.*" şeklinde cevap vermiştir. E10 çocuğu adına; "*İstediğim oyuncak alınınca mutlu oluyorum, dilediğim yapılmayınca üzülüyorum. Arkadaşlarımla oynamak da beni çok mutlu ediyor.*" Şeklinde cevap vermiştir.

E11 çocuğu adına; "*Beraber vakit geçirmek, oyun oynamak çocuğumu mutlu ediyor. Babası işe gidince, hep evde oturunca mutsuz oluyor üzülüyor.*" yazmıştır. E12 çocuğu adına; "*Bir yere gidince, top oynayınca mutlu olurum. Arkadaşlarım beni oyunlara katmayınca üzülürüm. Abim bana karışırsa ve sevdiğim şeyleri yapamazsam kızarım.*" şeklinde cevap vermiştir. E14 çocuğu adına; "*Beni en çok mutlu eden şey okula gitmek, en çok üzen şey hava güzel olduğunda dışarı çıkamamak.*" yazmıştır.

Sorulardan alınan cevaplara bakıldığında mutlu, üzgün ve kızgın ifadelerinin kavrandığı ve doğru kullanıldığı; çocukların daha çok mutlu ve üzgün ifadelerine cevap verdiği, kızgınlığı çok kullanmadıkları görülmektedir.

Buruşuk kağıtlar buz kırıcı oyun etkinliği: Sosyal duygusal öğrenme aile eğimi II. oturumunun başlangıcında temel duyguların yazılı olduğu renkli kağıtlar eğitimci tarafından buruşturularak top haline getirilmiş ve katılımcılara rasgele atılmıştır.

Katılımcılar kendilerine gelen duygu ifadesi ile ilgili bir anısını paylaşmışlardır. Etkinliğin sonunda katılımcılardan fikirlerini söylemeleri istenmiştir.

Çizelge 7 Birinci Alt Problem Sorusu Duyguları İfade Etme Kodu

DUYGULARI İFADE ETME			
Çocuğu en çok mutlu eden, üzen, kızdıran şeyler nelerdir?			
KATILIMCI	**Mutlu eden**	**Üzen**	**Kızdıran**
E2	Oyuncak	İstediğim olmayınca	İstediğim olmayınca
	Resim		
	Park		
E8	Televizyon izlemek		Dinlenilmemek
E10	Oyuncak almak	Dileğim olmayınca	Arkadaşlarımla oynamak
E11	Ailesiyle Olmak	Babasının işe gitmesi	Oyun oynamak
E12	Gezmek	Arkadaşların dışlaması	Abisinin karışması
	Top oynamak		
E14	Okula gitmek	Dışarı çıkamamak	
KATILIMCI	**OKUL ETKİNLİĞİ: Buruşuk Kağıtlar-Buz Kırıcı Oyun Etkinliği**		
E2	Tüm duygu ifadelerinde çocuklarım		
E6	Heyecanlı oyun		
E7	Duygu ifadeleri ve farklı zamanlar		
KATILIMCI	**EV ETKİNLİĞİ: Duygu Durumlarını Hava Durumuna Benzetme Etkinliği**		
E1	Mutluluk güneş , kızgınlık şimşek		
E5	Üzüntü kara bulutlar, huzur güneş		
E9	Yağmurdan sonra güneş açacak		
E10	Kızgınlık gök gürültüsü, sakinlik yağmur		

E2 her duygu resminde aklına hep çocukları ile ilgili bir şeyler geldiğini belirtmiştir. E6 oyunun heyecanlı olduğunu, duygularını söylemenin çok güzel

hissettirdiğini belirtmiştir. E7 her duygu ifadesinde aklına bir sürü şey geldiğini ve bu duyguların kendisine farklı zamanları hatırlattığını ifade etmiştir.

Buz kırıcı etkinlik dikkati arttırdı ve katılımcıların aktif olmasını sağladı. Buruşuk bir kağıttaki duyguyu adlandırmak ve bir anda o duyguyu yansıtan bir şey anlatmak katılımcılar için heyecan verici oldu. Duygu durumlarına çok güzel ve yerinde örnekler verilmiş oldu. Duygu farkındalığı katılımcıların yaşamlarıyla bağdaştırılmış oldu.

Katılımcılardan kendi duygu durumlarını hava durumuna benzetmeleri ve bu duygu durumunda ne yaptıklarını anlatmaları istenmiştir (LQYB öğretmen el kitabı).

E5 "*Çok sevdiğim birini kaybettim, kara bulutlar üstüme çöktü gök gürleyip şimşekler çaktı fırtınalar koptu içimde, gözyaşlarım sel oldu, sonra fırtına dindi, güneş bulutların arkasından yavaş yavaş çıkmaya başladı ve anladım ki hayat ediyor.*" E9 "*Yağmurlu ve biraz soğuk bir gün. Ama geçecek biliyorum, güzel güneşli bir gün gelecek.*"

E10 "*Herkesin içinde beni çok kızdıracak bir şey olduğunda kendimi gök gürültülü ve şimşekli hissediyorum, sanki her an fırtına çıkacak da ben patlayacakmışım gibi ama sonra derin nefes alıyorum, biraz kendimle konuşuyorum ve sağanak yağmura dönüşüyorum.*" E1 "*Mutlu olduğumda güneş gibi hissediyorum, ama kızgın olduğumda şimşeğe benziyorum.*"

Katılımcıların mutluluk gibi olumlu duyguları güneşli bir havaya benzettiği, kızgınlık üzüntü gibi olumsuz duyguları gök gürültüsü şimşeğe benzettikleri, sakinleşme anının da genelde yağmura benzetildiği görülmüştür. Bu etkinlik ile her duygunun kabul edilebilir ve geçici olduğu kavranmıştır.

Katılımcılardan duygu kontrolü oturumu öncesinde "*Çocuğunuz öfkelendiğinde ne yapar?*" sorusunun cevabını günlüklerine yazmaları istenmiştir. Ardından sınıf içinde çocuklara "*kabarık ve öfke*" kitabı okunmuş, olumlu olumsuz duygularımız karşısında ne yapabiliriz hakkında konuşulmuş ve katılımcılarla duygu kontrolü yüz yüze eğitimi yapılarak, katılımcılara oturum sonunda duygu kontrolü afişleri dağıtılmıştır. Duygu kontrolü sınıf içi etkinliği aile eğitiminden sonra katılımcılarla yüz yüze görüşmeler yapılmış ve öfke kontrolünde bir değişiklik olup olmadığı sorulmuştur (Şen, 2021).

Çizelge 8 Birinci Alt Problem Sorusu Duyguları Kontrol Etme Kodu

DUYGULARI KONTROL ETME		
Çocuğunuz öfkelendiğinde ne yapar?		
KATILIMCI	**EĞİTİMDEN ÖNCE**	**EĞİTİMDEN SONRA**
E1	Ağlar, ayaklarını yere vurur	Geriye doğru sayar, kendine sarılır
E6	Küser, elindekileri fırlatır	Sakin kalır
E8	Bağırarak oda değiştirir	Sakinleşmek için sayı sayar
E10	Küser, konuşmaz ve dinlemez	Derin nefes alır, içinden sayı sayar, mutlu olduğu anı düşünür
E15	Dinlemez	Sakin kalarak dinliyor.

E1: Önce: "*Çocuğum öfkelendiğinde ağlar ve ayaklarını yere vurur, sonra öfkesi geçince özür diler.*" Sonra: Çocuğunun öfkelendiği zaman geriye doğru saydığını, kendine sarıldığını ve sakinleşmeye çalıştığını ifade eti.

E6: Önce: Çocuğunun sinirlendiğinde küstüğünü, elindekileri fırlattığını ve sakinleşemediğini belirtmiştir. Sonra: Çocuğunun eskiye oranla çok daha sakin kalmaya çalıştığını, kendini kontrol etmeye çalıştığını, en azından sinirli olduğu zaman artık dinlediğini söyledi.

E8: Önce: "*Çocuğum öfkelendiğinde bağırıp gidiyor, biraz düşünüp geliyor, bazen su içiriyorum sakinleşsin diye.*" Sonra: "*Çocuğum öfkelendiğinde biraz düşünüyor ve sonra sakinleşmek için sayı sayıyor.*"

E10: Önce: "*Çocuğum öfkelendiğinde küser ve bizi dinlemez.*" Sonra: "*Artık öfkelendiğinde nefes alır, 1'den 10'a kadar sayar, mutlu olduğu bir anı düşünür.*"

E15: Önce: "*Çocuğum sinirli olduğu zaman kendini duymamazlığa veriyor.*" Sonra: "*Artık sinirlenince hiç öyle (duymamazlık gibi) hareketleri yok, bizi dinliyor ve konuşabiliyoruz.*"

Katılımcılar eskiden çocuklarının öfkelendiğinde olumsuz davranışlar sergilediğini, eğitimler ve hikâye etkinliği sonrasında çocukların sakinleşmek için çaba sarf ettiğini belirtmişlerdir. Sakinleşmek için kendine sarılma, geriye doğru sayma gibi yöntemler seçilmiştir.

Çizelge 9 Birinci Alt Problem Sorusu Empati Kodu

EMPATİ	
KATILIMCI	**EV ETKİNLİĞİ: Minik Mıknatıs Hikâye Tamamlama Etkinliği (Sorumlu Karar Verme)**
E1	Yardım ederdim.
E4	Yardım ederdik, yoksa kötü insan olurduk.
E5	Yardım ederdim, aileme de empati kurdururdum.
E8	Bencil olmaz, yardım ederdim.
E11	Gider yardım ederdim.
E13	Yardım ederdim, ailemi de korurdum.
E14	Yardım eder, aileme de yardım etmem gerektiğini anlatırdım.

Mıknatısların yardımına ihtiyaç duyan kurbağalar ve kurbağalara yardım ederse hastalanabilecek ve zor duruma düşebilecek mıknatısın hikayesini anlatan "*Minik Mıknatıs*" adlı akıl yürütme ve karar verme etkinliği tamamlanmadan katılımcılara verilir ve hikâyenin devamının hem çocuk tarafından hem de aile üyeleri tarafından tamamlanması istenir.

E1: "*Ben olsam kurbağalara yardım ederdim. Ne pahasına olursa olsun onlara yardım etmek gerekir. Çünkü onların düştüğü durumda ben de olabilirdim ve yardıma ihtiyacım olabilirdi*." E4 çocuk: "*Evet yardım ederdim, çünkü eğer yardım etmezsem hepimiz ailecek mutsuz olurduk ve kötü biri olurduk. Onlara yardım ederek paylaşmak bizi bencil yapmaktan korur*." E5 çocuk: "*Ben hepsini kurtarmaya giderdim.*" E5: "*Tabi ki yardıma giderdim ve dönüşte durumu anne mıknatısa anlatır, onun da empati kurmasını isterdim."* E8: "*Ben giderdim elimden gelene kadar kurbağalara yardım ederdim, çünkü onların bana ihtiyacı var, tek sadece kendimizi düşünmemeliyiz.*"

E11: "*Giderdim, ama hastalık bulaşmaması için de kendime çok dikkat ederdim. Diğer herkesin de çok iyi olmasını ve sevdiklerinin yanında olmasını isterdim. Çünkü sevdiklerimiz yanımızda olunca çok mutlu oluruz.*" E13: "*Kurbağalara yardım ederdim, dönünce de ailem hasta olmasın onlara hastalık bulaşmasın diye ailemden bir süre uzak dururdum.* E14: "*Hem bana göre hem çocuğuma göre yardıma gitmeli ve ailesine de bu durumu anlatmalı baba mıknatıs. Çünkü kurbağaların ona ihtiyacı var.*"

Minik mıknatıs empati etkinliğinde çocukların sadece empati kurarak hemen yardım etmek istedikleri, katılımcıların ise hem empati ile yardım etmek istedikleri hem de sorumlu karar vererek problem çözmeye çabaladıkları ve kendi aileleri için de çözüm arayışına girdikleri görülmektedir.

Çizelge 10 Birinci Alt Problem Sorusu Duyguları Tanıma Geri Bildirim

GERİ BİLDİRİM	
KATILIMCI	**Bu Eğitim Çocuğumun Duygularını Tanımasına Ne Kattı?**
E1	Konuşkan ve sosyal bir çocuk oldu.
E2	Özgüveni arttı ve etrafa uyum sağladı.
E5	Duygularını tanıdı ve duygularını kontrol etmeyi öğrendi.
E8	Kendini ifade edebiliyor.
E9	Daha cüretkâr ve daha bilinçli.
E11	Öfkelendiğinde sakinleşebiliyor.
E12	Sabırlı ve sakinleşebiliyor.
E14	Duygularını ifade edebiliyor, olumlu arkadaşlıklar kurabiliyor.
E15	Nazik oldu ve yeni dostluklar kurabiliyor.

Katılımcılara eğitim süreci sonunda "*bu eğitim çocuğumun duygularını tanımasına ne kattı?*" sorusu sorulmuştur.

E1 "*Eğitimden önce kızım sorumlulukları hakkında bilgi sahibi değildi, insanlarla iletişimi çok iyi değildi, çok çekingen davranıyordu. Eğitimden sonra konuşkan hale geldi, insanlarla ve bizimle iletişimi çok iyi oldu, çekingen tavrı kayboldu, sosyal bir çocuk oldu.*" Şeklinde cevaplamıştır. E2 "*Çocuğumun özgüveni arttı ve etrafa uyum sağladı. Çok faydalı oldu.*" E5 "*Bu eğitim sayesinde çocuğum bu yaşta bir sürü duygu öğrendi ve yeri geldiğinde duygularını kontrol etmeyi biliyor. Çok faydalı oldu.*"

E8 "*Çocuğum içine kapanık yalnızlığı seven bir çocuktu. Bu eğitimler sayesinde olumlu anlamda çok değişti artık hissettiklerini daha rahat ifade edebiliyor.*" E9 "*Çocuğum artık daha cüretkâr ve daha bilinçli."* E11 "*Çocuğum öfkelendiği zaman verdiğiniz kâğıda bakıp sakinleşmek için bazen koşuyor bazen sayı*

sayıyor." E12 "*Eskiden ağlayıp söylediğini yaptırmaya çalışıyordu, şimdi konuşmayı öğrendik, beklemeyi öğrendik, sakinleşmeyi öğrendik. Bu eğitimin en önemli katkısı bu oldu.*" E14 "*Çocuğum paylaşmayı sevmeyen yenilgiyi kabul edemeyen ve çabuk öfkelenen bir çocuktu. Eğitimler sonrasında daha anlayışlı duygularını daha güzel ifade eden arkadaşlarını benimseyen ve sahiplenen bir çocuk oldu."* E15 "*Çocuğum nazikleşti arkadaşlıklar ve dostluklar edindi.*"

Katılımcılar eğitimin çocukların duygularını tanımasına faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılar tarafından genelde duygularını tanımanın faydası olarak özgüven kazanma, duygularını kontrol etme, arkadaşlık ve iletişim becerisi üzerinden örnekler verilmiştir.

2. İkinci Alt Problemin Yanıtlanmasına İlişkin Nitel Bulgular

Katılımcı ebeveynler tarafından tutulan ebeveyn günlüklerine göre araştırmanın ikinci alt problemi olan sosyal duygusal öğrenme aile eğitiminin aile içi iletişime etkisi alt basamaklara göre kodlanmıştır. Duyguları tanıma, duyguları ifade etme, duyguları kontrol etme alt basamakları ile ilgili katılımcılarla birlikte ve bizzat katılımcılar tarafından yapılan etkinlikler, katılımcıların yorumları, katılımcıların sorulara verdikleri cevapları analiz edilmeye çalışılmıştır. Ailelerden alınan bilgiler kodlarına göre ayrılmış ve detaylı incelenmiştir.

Çizelge 11 İkinci Alt Problem Sorusu Duyguları Tanıma Kodu

DUYGULARI TANIMA	
KATILIMCI	**EV ETKİNLİĞİ: Yetişkin Müdahalesi Olmadan Çocukların Aile Resmi Çizmesi Etkinliği**
E1	Abi, kendisi, anne ve baba.
E2	Abla, kendisi ve annesi, uzakta özlenen baba.
E5	Baba, kardeş, kendisi ve annesi.
E7	Üstte baba ve kardeş, altta çok belirgin kendisi ve annesi.
E8	Baba, kardeş, anne ve kendisi.
E12	Kendisi, annesi, abisi ve babası.

Katılımcıların çocukları tarafından, yetişkin müdahalesi olmadan aile resmi çizmeleri istenmiştir.

E1: Sırasıyla abi, abi, kendisi, anne ve baba vardır. Hepsi mutludur.

E2: Abla, kendisi ve annesi yan yana. Baba çok uzakta köşede, çok küçük ama yanında kalp var.

E5: Sırasıyla baba, kardeş, kendisi ve annesi. Hepsi çok renkli giyinmiş, ağaçların orada mutlular. Katılımcı ile yapılan görüşmede babanın çok yoğun çalıştığını, çocuğun hep birlikte dışarıda vakit geçirmek istediğini ifade etmiştir.

E7: Üstte baba ve kardeş, altta çok belirgin kendisi ve annesi vardır.

E8: Sırasıyla baba, kardeş, anne ve kendisi. Hepsi birbirine birer çizgiyle bağlıdır ve resimde güneş vardır.

E12: Elele tutuşmuş mutlu sırasıyla kendisi, annesi, abisi ve babası. Hepsi aynı renk giyinmiş, yalnızca abi farklı renk giyinmiştir.

Çocukların aileyi genelde mutlu olarak çizdiği, bütün aile üyelerinin resimde olduğu, kendini annenin yanında çizdiği, babasıyla daha uzak çizdiği gözlemlenmiştir. E2 babayı uzak köşede yanında kalp ile çimesi ile ilgili aile görüşmesi yapılmış, babanın yoğun çalıştığı, çocuğun babayı daha az gördüğü bilgisine ulaşılmıştır.

Çizelge 12 İkinci Alt Problem Sorusu Duyguları İfade Etme Kodu

DUYGULARI İFADE ETME			
Anne Babayı en çok mutlu eden, üzen, kızdıran şeyler nelerdir?			
KATILIMCI	**Mutlu eden**	**Üzen**	**Kızdıran**
E1	Evimin düzeni	Çocuklarımın kavga etmesi	Evin dağılması
	Çocuklarımın başarısı	Maddi sıkıntı	Kitap okumama
	Çocuklarının sağlığı		
E4	Çocuğumun sarılması	Çocuğumun hasta olması	Yalandan ağlaması
E7	Çocuklarımın mutluluğu	Çocuklarımın hastalığı	Yaramazlık
	Saz çalmak	Sazının bozulması	Karnının aç olması
E11	Aile pikniği	İletişimsizlik	
	Çocuklarının başarısı	Sözü dinlenmeyince	
E12	Çocuklarımla vakit geçirmek	Çocuklarımın hastalığı	Sağlıksız beslenme, Tablet, telefon

OKUL ETKİNLİĞİ: Duyguları Yazma Etkinliği		
KATILIMCI	**Oturumun başında**	**Oturumun sonunda**
E7	Mutluluk	Çaresiz
	Üzüntü	Yorgun
	Endişe	Heyecanlı
	Kızgınlık	Meraklı
	Şaşkınlık	Anlayışlı
		Sabırsız
E8	Mutlu	Çaresiz
	Üzgün	Hayal kırıklığına uğramış
	Endişeli	Utangaç
	Kızgın	Meraklı
	Hırçın	Anlayışlı
	Şaşkın	Huzurlu
E10	Mutlu	Çaresiz
	Üzgün	Hayal kırıklığına uğramış
	Şaşkın	Hevesli
	Kızgın	Hırslı
	Nefret	Meraklı
	Sinirli	Endişeli
	Heyecanlı	Yorgun
	Öfkeli	Düşünceli
	Huzurlu	Anlayışlı
E11	Sevinç	Çaresiz
	Kızgın	Hevesli
	Mutlu	Heyecanlı
	Üzgün	Yorgun
	Öfkeli	Anlayışlı
	Huzurlu	Sabırsız
	Huysuz	Hayal kırıklığına uğramış
	Kıskanç	Hırslı
	Şaşkınlık	Meraklı
	Korku	Utangaç
	Neşeli	Endişeli
	Sevgi dolu	Sabırlı

Hangi Ana Baba Tutumundasınız ve Hangi Ana Baba Tutumunda Olmak İstersiniz?		
KATILIMCI	**Olduğum**	**Olmak İstediğim**
E1	Tutarsız anne baba turumu	
E2	Tutarsız anne baba tutumu	
E5	Olumlu demokratik tutum	Olumlu demokratik tutum
E7	Hoşgörülü anne baba tutumu	Olumlu demokratik tutum
E10	Aşırı koruyucu tutum	Olumlu demokratik tutum
E11	Tutarsız anne baba tutumu ve Demokratik anne baba tutumu arasında	Olumlu demokratik tutum
E14	Otoriter tutum	Olumlu demokratik tutum

Katılımcılardan anne babayı en çok mutlu eden, en çok üzen, en çok kızdıran şeyleri yazmaları istenmiştir.

E1: "*Beni mutlu eden şeyler evimin düzenli olması ve çocuklarımın başarılı olması, çocuklarımın birbirleriyle kavga etmesi beni üzer, evin dağınık olması beni kızdırır. Babasını ise çocukların sağlıklı olması mutlu eder, maddi sıkıntı üzer, çocukların kitap okumaması kızdırır.*" E4: "*Çocuğumun bana sürekli sarılması beni öpmesi beni mutlu eder. Hasta olmasına çok üzülürüm, yalandan ağlamasına kızarım.*"

E7: "*Anneyi mutlu eden şeyler çocuklarının mutlu ve sağlığı yerinde olması, üzen şeyler çocuğunun hasta olması, kızdıran şeyler çocuklarının yaramazlık yapması. Babayı mutlu eden şeyler saz çalmak, üzen şey sazının bozulması, kızdıran şey karnının aç olması.*"

E11: "*Ailemle pikniğe gitmek, birlikte vakit geçirmek beni çok mutlu ediyor. Aramızda iletişimsizlik olunca üzülüyorum, sözüm dinlenmeyince kızıyorum. Babası çocuğumuz başarılı olunca, ailece birlikte güzel vakit geçirince mutlu oluyor. Çocuğumuz sözünü dinlemeyince üzülüyor, sözünün dinlenmemesine kızıyor.*" E12: "*Anneyi mutlu eden şeyler çocuklarıyla güzel vakit geçirmek, üzen şeyler çocuklarının hasta olması ve kızdıran şeyler de çocuklarının sağlıksız beslenmesi ve telefon tabletle çok vakit geçirmeleri.*"

Katılımcıların mutluluk, üzüntü ve kızgınlık sebepleri sıklıkla çocuklarıdır. Aileyle vakit geçirmek genelde katılımcılar için mutluluk sebebidir. E7 aile babasında mutluluk, üzüntü ve kızgınlık sebeplerinin çocuklarından bağımsız olduğu

görülmektedir. Katılımcılardan bildikleri, ifade ettikleri duyguları yazmaları istenmiştir. Ardından temel duygular haricinde olan duygulardan bahsedilmiştir. Başka bir okul mümkün derneği "*Nasıl hissediyorum*" afişi tüm katılımcılara dağıtılmıştır. Sonra da yeni ifade edecekleri duyguları yazmaları istenmiştir.

E7: "*Söylediğim duygular mutluluk, üzüntü, endişe, kızgınlık, şaşkınlık, ağlamak. Öğrendiğim duygular çaresiz, yorgun, heyecanlı, meraklı, anlayışlı, sabırsız.*" E8: "Bildiğim *duygularım mutlu, üzgün, endişeli, kızgın, hırçın, şaşkın. Yeni ifade ettiğim duygularım çaresiz, hayal kırıklığı yaşamış, utangaç, meraklı, anlayışlı, huzurlu.*"

E10: "*Adlandırdığım duygularım mutlu, üzgün, şaşkın, kızgın, nefret, sinirli, heyecanlı, öfkeli, huzurlu. Öğrendiğim duygular çaresiz, hayal kırıklığına uğramış, hevesli, hırslı, meraklı, heyecanlı, endişeli, yorgun, düşünceli, anlayışlı.*" E11: "*Bildiğim duygularım sevinç, kızgın, mutlu, üzgün, öfkeli, huzurlu, huysuz, kıskanç, şaşkınlık, korku, neşeli, sevgi dolu, hasta. Yeni ifade ettiğim duygularım çaresiz, hevesli, heyecanlı, yorgun, anlayışlı, sabırsız, hayal kırıklığına uğramış, hırslı, meraklı, utangaç, endişeli, sabırlı.*"

İfade ettiğim ve yeni adlandırdığım duygularım etkinliğinde katılımcıların duyguları tanıdığı; eğitim öncesi bildikleri ve adlandırdıkları duyguların mutlu, üzgün, kızgın, şaşkın gibi temel duygular olduğu; eğitim sonunda duygularını endişeli, meraklı, heyecanlı, çaresiz vb. gibi detaylandırabildiklerini ifade etmişlerdir. BBOM (Başka bir okul mümkün) derneği "Nasıl hissediyorum?" afişi ile de duygu farkındalıkları desteklenmiştir. Anne baba tutumları eğitim oturumundan sonra katılımcılara, daha çok hangi ana baba tutumunda oldukları ve hangi ana baba tutumunda olmak istedikleri sorulmuştur.

E1: "*Ben genellikle çocuklarımı dinleyen, onları anlayan ve zaman zaman onları istemeden inciten biriyim. Onları daima dinleyip yardım eden, ileride iyi birer birey olmalarını isteyen bir anne olmak istiyorum.*" E2: "*Tutarsız anne baba tutumu tam da bizi anlatıyor. Çocuğumuz bir hata yaptığında hemen affederiz. Eğer anne ya da baba olarak birimiz sinirliysek çocuğumuz hata yapmıyor, yanı bizim davranışlarımıza göre hareket ediyor. Çoğu zaman istediği şeye tamam deyip sonra hayır deriz.*"

E5: "*Olumlu demokratik tutumda olduğumu düşünüyorum ve böyle olmak istiyorum.*" E7: "*Ben çocuklarımı çok sıkmam, çok serbestte bırakmam. Ağaç yaşken*

eğilir derler. Olumlu demokratik tutumda olmayı çok isterdim." E10: "*Biz anne baba olarak aşırı koruyucu tutumuz. Çocuğumuz doğduğundan beri onun üstüne çok düştük, her fırsatta onu korumaya çalıştık. Olumlu demokratik anne baba olmak isterdik.*"

E11: "*Tam olarak bunlardan bir tanesiyiz diyemem ama tutarsız anne baba tutumu ile demokratik anne baba tutumu arasındayız. Ama tabi ki her zaman demokratik olumlu anne baba tutumunda olmayı isterdim.*" E14: "*Benim tutumum otoriter tutum. Çocuklarımın her şeyi istediğim saatte, istediğim şekilde yapmasını istiyorum. Baba benim tam tersim çok serbest. Demokratik aile tutumunda olmayı çok isterdim.*"

Katılımcıların cevaplarına bakıldığında tutarsız anne baba tutumu, aşırı koruyucu tutum benimsenmektedir. Eğitim sonrasında katılımcıların tamamı olumlu demokratik anne baba tutumunu benimsediklerini belirtmişlerdir. Bu tutumu benimsemelerinin sebebi olarak da çocukla daha iyi iletişim kurmak ve aile içi çatışmalara son vermek olduğunu söylemişlerdir.

Çizelge 13 İkinci Alt Problem Sorusu Duyguları Kontrol Etme Kodu

DUYGULARI KONTROL ETME	
KATILIMCI	**Öfkelendiğimde ne yapıyorum ne yapmalıyım?**
E8	İş yapabiliriz, yemek yapabiliriz, kitap okuyabiliriz…
E10	Nefes alabilirim, yürüyüş yapabilirim.
E12	Dua okuyabilirim, geriye doğru sayabilirim, kendime sarılabilirim.
E14	Sakinleşmeyi öğrendim.

Katılımcılardan duygu kontrolü oturumu sonrasında "Öfkelendiğimde ne yapıyorum ne yapmalıyım?" sorusunu cevaplamaları istenmiştir.

E8: "*Öfkelendiğimde sakinleşmek için biraz beklemeli ve kafamı dağıtacağım şeyler yapmalıyım. Aslında insanın sakin kalma yöntemleri kişiden kişiye değişebilir. Bize uygun bir sakinleşme etkinliği bulabiliriz. İş yapabiliriz, yemek yapabiliriz, kitap okuyabiliriz…*" E10: "*Sakin kalmaya çalışmalı ve pişman olacağım şeyler yapmamalıyım. Dışarı çıkıp nefes almalı sakin olmalıyım. Mutlu eden şeyler düşünmeliyim. Yürüyüş yapabilirim.*"

E12: "*Öfkelendiğimde otururum, bazen dua okurum, bazen sesim yükselir. Geriye doğru saymalı, belki kendime sarılmalıyım. Bazen ağlayınca da sakinleşebiliyorum.*" E14: "*Ben çok çabuk öfkeleniyorum ve öfkelendiğim zaman ne*

yapacağımı pek bilmiyordum. Bu eğitimden sonra biraz daha sakinleşebilmeyi öğrendim. Şimdi olsun demeyi öğrendim, duygularımı kontrol edebilmeyi öğrendim."

Katılımcıların sakinleşme yöntemlerinden birini seçmekle kalmayıp, kendi sakinleşme yöntemlerini bulduğu keşfettiği görülmektedir. BBOM (Başka bir okul mümkün) derneği "Neye ihtiyacım var?" afişi ile de duygu kontrolü desteklenmiştir.

Çizelge 14 İkinci Alt Problem Sorusu Geri Bildirimler

GERİ BİLDİRİMLER	
KATILIMCI	**Öfkesiz sohbetler denince aklına ne geliyor?**
E1	Birbirini dinleme ve anlama.
E5	Birbirimizi dinleme, ortak kararlar alabilme ve öfkemizi kontrol etme.
E11	Birbirini dinlemek ve karşındaki insanı anlamaya çalışmak.
E12	Bize umut verdi.
KATILIMCI	**Sosyal duygusal öğrenme aile eğitimi sana ne kattı?**
E3	Güçlü olmayı, pes etmemeyi öğrendim.
E5	Yeni bilmediğim duyguları öğrendim, yeni arkadaşlar edindim.
E10	Hemen karar vermemeyi, düşünmeyi öğrendim.
E11	Duygularımı anlamayı öğrendim.
E12	Beni aktifleştirdi.
E13	Çocuğumun arkadaşlıklar kurması için fırsatlar yaratacağım.
KATILIMCI	**Sosyal duygusal öğrenme aile eğitiminin aile içi iletişiminize etkisi nasıldı?**
E1	Oyunlarla çok eğlendik, birlikte vakit geçirdik. Çok şey öğrendik.
E2	İş birliği sağlandı. Çocuğumda olumlu davranışlar gelişti. Ailemizde birbirimize karşı sevgi ve ilgi çoğaldı. Aile ve çocuk ilişkimiz gelişti.
E3	Enerji verdi.
E5	Aile içi iletişimler kuruyoruz. Birbirimizi dinleyip anlamaya çalışıyoruz, birlikte kararlar alıyoruz.
E6	Çocuğum bizi dinlemeyi öğrendi, babasının da ona davranışları olumlu yönde değişti.
E7	Ev okul arasında çok güzel bir bağ oldu bu eğitimler.
E8	Çocuklarımıza olan davranışlarımız da düzeldi.
E11	Sakin kalıp, durup düşünüp, anlayıp, hissedip konuşmak gerektiğini bir kez daha anladık.
E12	Etkinlikler yapılırken çok eğlendik. Babamız genelde bu tür etkinliklerden uzak, onu da kattık bu etkinliklere çok güzel oldu.
E13	İletişimimize, mutluluğumuza çok katkısı oldu.

Son değerlendirme oturumunda katılımcılara "*Öfkesiz sohbetler denince aklına ne geliyor?*" sorusu yöneltilmiştir.

E1: "*Birbirlerini anlayan insanların, birbirlerinin duygularına ve düşüncelerine saygı duyan insanların sohbet etmesi demektir. Düşünceleri karşıt olsa da iki insanın ya da insan topluluklarının birbirlerini dinleyip konuşmalarıdır.*" E5: "*Öfkesiz sohbetler deyince aklıma, öfkesiz kavgasız tek taraflı olmadan birbirimizi dinleyip ortak kararlar almak, öfkemizi kontrol etmek geliyor.*" E11: "*Karşılıklı birbirini dinlemek ve anlamak. Onun ne hissettiğini anlamaya çalışmak ya sinirli olduğumuz anlarda fazla konuşmamak."* E12: "*Bu eğitimler beni umutlandırdı. Belki hiç iletişimi olmayan bir aileye umut tohumları ektiniz.*"

Katılımcıların aklına "öfkesiz sohbetler" baş harflerinin kodlamasından çok, karşılıklı sakin sohbet edebilme iletişim kurabilme becerisi gelmiştir ve bunu ifade etmişlerdir. Son değerlendirme oturumunda katılımcılara "*Sosyal duygusal öğrenme aile eğitimi sana ne kattı?*" sorusu sorulmuştur.

E3: "*En çok çocuklarıma karşı yani çocuklarım için güçlü olmayı, pes etmemeyi öğrendim. Eskiden hemen mutsuz olurdum, artık daha çok mutlu olmaya bakıyorum.*" E5: "*Bir sürü yeni bilmediğim duyguları öğrendim, yeni arkadaşlar edindim. Eğitimin nasıl güzel bir şey olduğunu anladım*." E10: "*Bu eğitim bana hemen karar vermemeyi, ilk önce düşünmeyi, olumlu olumsuz neler olabileceğini düşünmeyi kattı.*"

E11: "*Sohbetlerinizde kendi duygularımın benden ne istediğini anlamaya çalıştım ve benim için çok olumlu oldu. Her zaman hayatımda uygulamaya çalışacağım.*" E12: "*Hani bazen bilirsin de uygulayamazsın ya, işte bu eğitimler benim için öyle oldu. Beni çok aktifleştirdi.*" E13: "*Biz çocuğumuzu dışarıdan arkadaş ortamlarından uzak tutup koruduğumuzu zannediyormuşuz. Ama zararın neresinden dönsen kardır. Artık her istediğini alıp onu eve bağlamaya çalışmak yerine onun arkadaşlıklarını pekiştirmesine fırsat vereceğim.*"

Katılımcıların sosyal duygusal öğrenme kavramını genel olarak anladığı ve uygulamaya çalıştığı, sosyal duygusal öğrenme kavramı denince akıllarına en çok duygular, duyguları kontrol etmek, iş birliği, empati alt becerilerinin geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Son değerlendirme oturumunda katılımcılara "*Sosyal duygusal öğrenme aile eğitiminin aile içi iletişiminize etkisi nasıldı?*" sorusu soruldu.

E1: "*Aile içi iletişimimize çok büyük katkısı oldu. Aile olarak oyunlarla çok eğlendik, birlikte vakit geçirdik. Çok şey öğrendik.*" E2: "*Eğitimin aile içindeki etkisi çok başarılıydı. Bu sayede aradaki iş birliği sağlandı. Çocuğumda olumlu davranışlar gelişti. Ailemizde birbirimize karşı sevgi ve ilgi çoğaldı. Aile ve çocuk ilişkimiz gelişti. Keşke tüm okul, kardeşler de bu eğitimi alabilse.*" E3: "*Eğitimlere katıldım. Size içimi döktüm, anlattım her şeyi rahatladım. Enerjiniz çok yüksekti. Ben de çocuklarıma karşı hep sizin gibi sabırlı, mutlu olacağım.*"

E5: "*İyi geldiğini düşünüyorum. Aile içi iletişimler kuruyoruz. Birbirimizi dinleyip anlamaya çalışıyoruz, birlikte kararlar alıyoruz.*" E6: "*Bu eğitimler bize en çok da çocuğuma çok çok faydalı oldu. Artık hemen sinirlenmiyor, sinirlenince ne yapacağını biliyor, bizi dinliyor. Babası da artık daha doğru davranıyor. Bütün aile ilişkimize çok faydalı oldu.*" E7: "*Ev okul arasında çok güzel bir bağ oldu bu eğitimler. Aile olarak çocuklarımız için en iyisini isteriz. Artık daha mutluyuz hepimiz.*"

E8: "*Eğitim aile içinde bize birçok fayda sağladı. Eğitimde öğrendiklerimi eşime anlattım. Bazı yanlış davranışlarımızı eğitim sayesinde değiştiriyorduk. Çocuklarımıza olan davranışlarımız da düzeldi.*" E11: "*Çocuğumuzla ya da bir başkasıyla konuşurken öfkelendiğimizde zaten hemen terslememek gerektiğini biliyorduk ama çoğu zaman yapmıyorduk. Sizi ve eğitimleri dinledikçe sakin kalıp, durup düşünüp, anlayıp, hissedip konuşmak gerektiğini bir kez daha anladık ve çok olumlu oldu."* E12: "*Genel anlamda aile içi iletişimimiz iyi ama tabi ki etkinlikler yapılırken çok eğlendik. Babamız genelde bu tür etkinliklerden uzak, onu da kattık bu etkinliklere çok güzel oldu.*" E13: "Sınıf içi ve evde yaptığımız etkinliklerde çocuğumuzu ilk kez böyle gördük, çok aktifti ve çok mutluydu. Biz de eşimle çok mutlu olduk onu öyle görünce. İletişimimize, mutluluğumuza çok katkısı oldu."

Katılımcılar sosyal duygusal öğrenme aile eğitimlerinin aile içi iletişimlerine çok katkısı olduğunu belirtmişlerdir. Aile içi iletişime etkisi incelendiğinde eğitimlerin, aile içi uygulama ve aile oyunlarının çok olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılar genellikle aile ile oyun oynamanın aile içi iletişimi arttırdığını belirtmişlerdir. Hem aile olarak birlikte vakit geçirmek aile içi iletişimlerini arttırmıştır, hem de yeni öğrenilen sosyal duygusal öğrenme becerilerini hayatlarında kullanmaya başlamışlardır bu da aile içi iletişimlerine olumlu katkı sağlamıştır.

V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada anasınıfında sosyal duygusal öğrenme programı uygulanan öğrencilerin, ailelerinden oluşan on beş gönüllü aileye verilen sosyal duygusal öğrenme aile eğitiminin; çocuğun sosyal duygusal gelişimine etkisi ile aile içi iletişim becerilerine katkısı incelenmiştir. Çalışmasının birinci alt problemi olan sosyal duygusal aile eğitiminin çocuğun sosyal duygusal gelişimine etkisini ölçmek için aileler tarafından doldurulan Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme testi (Uysal ve Akman, 2016) SPSS Statistics 26.0 programı ile analiz edilmiştir. Çalışmanın ikinci alt problemi olan sosyal duygusal öğrenme aile eğitiminin aile içi iletişime katkısını detaylı incelemek ve betimlemek için aileler tarafından doldurulan ev ortamı görüşme formu ve ebeveyn günlükleri betimsel analiz yöntemiyle aktarılmıştır. Nicel ve nitel ulaşılan bulgular, tablolara yer verilerek gösterilmiş ve yorumlanmıştır. Çalışmanın bu bölümünde, ulaşılan sonuçlara maddeler halinde yer verilmiş, çalışmanın bulguları literatür çerçevesinde tartışılmış ve son olarak öneriler kısmına yer verilmiştir.

A. Sonuç

1. Çocukların, sosyal yetkinlik olarak adlandırdığımız iş birliği, girişkenlik gibi olumlu davranışlarında artış olmuştur.
2. Olumsuz davranışlar olarak nitelenen grup içinde çekimser kalma, anne babadan ayrılamama gibi içe yönelim problemlerinde anlamlı bir azalma olmuştur.
3. Olumsuz davranışlar olarak nitelenen diğer çocukların canını acıtma, etkinliği bölündüğünde öfkelenme gibi dışa yönelim problemlerinde ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir azalma olmuştur.
4. Çocukların evden okula, okuldan eve daha mutlu ve istekli gelip gittikleri gözlemlenmiştir.
5. Her çocuğun sosyal duygusal öğrenme programını okulda, evde ve tüm sosyal çevresinde hak ettiği görüşü bir kez daha öne çıkmıştır.
6. Sosyal duygusal öğrenme becerilerinin davranış değişikliğine ve kalıcı olumlu davranışlara vesile olması için; sosyal duygusal öğrenme programının çocuğun

sınıfında, okulunda, ailesinde ve sosyal çevresinde uygulanması gerektiği görüşü bu çalışma ile sınıf ve aile anlamında bir kez daha geçerlilik kazanmıştır.

7. Sosyal duygusal öğrenme aile eğitimi ev etkinlikleri kapsamında uygulanan aile etkinliklerinin, aile içi iletişime olumlu anlamda katkı sağladığı tespit edilmiştir.
8. Aileler sosyal duygusal öğrenme aile eğitimi sayesinde; aile içinde ve sosyal ilişkilerinde daha sabırlı, daha hoşgörülü, problemlere çözüm odaklı yaklaşan, dinlemeyi bilen kişiler olduklarını ifade etmişlerdir.
9. Aile içinde iş birliği becerisinde artış olduğu aileler tarafından ifade edilmiştir.
10. Ailelerin çocuklarıyla nitelikli zaman geçirmeye başladıkları görülmüştür.
11. Ailenin çocuğa davranışlarında olumlu değişikler olmuş ve sonucunda, aile çocuk bağı güçlenmiştir.
12. Okul-aile iş birliği güçlenmiş ve ailelerin okula güvenleri artmıştır.
13. Ailelerin sosyal duygusal öğrenme aile eğitimine istek ve ilgileri sayesinde, okulun diğer şubelerinde ve okul çevresinde bir sinerji oluşmuş ve sosyal duygusal öğrenmeye karşı merak ve ilgi uyanmıştır.
14. Sosyal duygusal öğrenme aile eğitiminin, aileler için dikkat çeken ve ihtiyaç duyulan bir eğitim olduğu fark edilmiştir.
15. Okul tarafından düzenlenen aile eğitimlerine, aileyi temsilen genellikle çocuğun annesinin katıldığı belirlenmiştir.
16. Sosyal duygusal öğrenme aile eğitiminin dil, din, ırk, yaş, cinsiyet fark etmeksizin tüm aileler için faydalı ve gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

B. Tartışma

Casel çarkına göre, uygulanan sosyal duygusal öğrenme programı çocuğun sınıfında, okulunda, evinde, çocuğa bakım veren tüm bireylerde ve tüm sosyal çevresinde uygulanırsa kalıcı ve etkili olur (Casel, 2019). Bu çalışmada anasınıfında sosyal duygusal öğrenme programı uygulanan çocukların ailelerine verilen sosyal duygusal öğrenme eğitiminin çocukların sosyal duygusal gelişimlerine olumlu katkısını ve aile içi iletişim becerilerini olumlu yönde etkilemesi ile bu görüşü desteklemektedir.

Kreider, 2006 yapılan çalışmada aile katılım çalışmalarından müdahale programına katılan ailelerin çocuklarının, herhangi bir müdahale programına katılmayan ailelerin çocuklarına göre, gelecekteki yıllarda sosyal duygusal ve bilimsel açıdan daha başarılı olduklarını göstermiştir (Göl-Güven, M., 2021:171). Dolayısıyla ailelerin aldığı her eğitimin çocuklarının başarılarını pekiştirdiğini düşünürsek, sosyal duygusal öğrenme aile eğitimleri çocukların sosyal duygusal gelişimlerine olumlu anlamda katkı sağlamıştır.

Ulutaş (2005) tarafından, okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarından tesadüfi olarak seçilen 120 çocukla yapılan deneysel çalışmada, duygusal zeka eğitiminin duygusal zekaya etkisi incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda duygusal zeka eğitimi alan deney grubundaki çocukların duygusal zekalarında anlamlı bir artış olduğu ve son testten bir ay sonra yapılan teste göre de bu durumun kalıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı çalışmanın bulgularına göre annenin öğrenim durumu ne olursa olsun eğitim aldıklarında bunun olumlu etkisi olduğudur. Öneriler kısmında ise duygusal zekâ eğitiminin anne babalara da verilerek, çocukların duygusal zeka artışının desteklenmesidir. Bu çalışmada da ailelere verilen sosyal duygusal öğrenme aile eğitimi çocukların sosyal duygusal gelişimlerini olumlu anlamda etkilemiştir, ailenin demografik bilgilerinin herhangi bir etkisi olmamıştır. Sosyal duygusal aile eğitimine gönüllü katılan her ailede olumlu bulgulara ulaşılmıştır.

Yapılan bir çalışma çocukların sosyal duygusal becerilerini ailelerinden üç farklı şekilde öğrendiğini ortaya koymuştur: birincisi ailesini gözlemleme ve modelleme, ikicisi duygularla ve duygu yönetimi ile ilgili aile iletişimi ve üçüncüsü benimsenen ana baba tutumu (Morris et al., 2007:361-368). Ailelerin doğru rol model olabilmesi, duygularını tanıması ve kontrol edebilmesi sosyal duygusal öğrenme aile eğitiminin ne kadar gerekli olduğunu doğrulamıştır.

Yapılan araştırmalar 48-60 ay çocukların mutlu, üzgün, şaşkın, kızgın gibi temel duyguları tanıdıklarını ve isimlendirebildiklerini göstermiştir (Gür ve Koçak, 2016). Okul öncesi dönem çocuğunun mutluluğa ilişkin betimlemelerini inceleyen çalışmaya göre , çocuklar mutluluğu daha çok en yakın çevresinde olan nesne, olay, kavramla betimlemişlerdir (Gür, Yavşan , Durmaz, Çenber 2020). Çocuklar kendilerinin en çok mutlu eden, en çok üzen, en çok kızdıran nedir sorularına çevrelerinde en çok şahit olduğu nesne, kişi ve olaylar üzerinden cevap vermiştir ve bu durumları resimlemişlerdir. Çocuklar duygularını doğru olarak adlandırabilmekte

ve ifade edebilmektedirler, yaşadıkları duygu durumlarına doğru örnekler verebilmektedirler.

Türkiye'deki Lion Quest Yaşam Becerileri uygulamasını araştıran çalışmanın öneriler bölümünde, Lion Quest Yaşam Becerilerinin öğrenci davranışlarına dönüştürülebilmesi ve kalıcı olabilmesi için, eğitimin ailelere de verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca Lion Quest Yaşam Becerileri ve benzeri eğitimlerin etkililiğin araştırılması için çalışmaların nitel olarak da desteklenmesi gerektiği savunulmuştur (Göl-Güven, 2019). Ailelere verilen sosyal duygusal öğrenme aile eğitimi, öğrencilerin sosyal duygusal gelişimlerine olumlu katkı sağlarken, bu öğrenmeler davranış değişikliğine de vesile olmuştur. Çocuktaki olumlu davranış değişikliği ve ailelerin bilgilendirilmesiyle aile içi iletişim becerilerinde de önemli oranda artış olmuştur.

Temel ihtiyaçları karşılanamayan çocukların fiziksel olduğu kadar, ruhsal ve duygusal olarak da olumsuz etkilendiği; sağlıklı aile iletişimi ile bu sorunun ortadan kalkabileceği savunulmuştur. Çocukların ailelerinden maddi beklentiden ziyade, sevgi ve ilgi beklediği ortaya koyulmuştur (Öztürk ve Fidan, 2020). Fiziksel ve ruhsal olarak sağlıklı, sosyal becerileri kuvvetli çocuklar için olumlu ve etkili aile iletişimi şart olduğu, olumlu ve etkili aile iletişiminin sağlanması ya da pekişmesi için de aile eğitimlerinin önemi ortaya çıkmıştır.

C. Öneriler

1. Aile eğitimlerine babalar özendirilmeli, gerekirse eğitim saatleri babaların da çalışma saatlerine göre düzenlenebilir ya da çevrim içi olarak planlanabilir.
2. Ailedeki diğer kardeşlerin de sosyal duygusal öğrenme programlarına dahil edilmesi sağlanabilir.
3. Sosyal duygusal öğrenme, eğitim fakülteleri lisans programlarında yer alması sağlanabilir.
4. Sosyal duygusal öğrenmenin, akademik başarıyı arttıracağından ve sosyal duygusal gelişim becerilerini pekiştireceğinden dolayı okullarda tüm kademelerde müfredata eklenebilir.
5. Sınıflarda, öğretmenler tarafından oluşturulan aile katılım etkinliklerine sosyal duygusal öğrenme becerileri ile ilgili etkinlikler eklenebilir.

6. Okul öncesi eğitim kurumlarında Türkçe dil etkinliği saatine, diğer kademelerde kitap okuma saatlerine sosyal duygusal öğrenme becerilerini kapsayan kitaplar dahil edilebilir.
7. Rehberlik servisleri tarafından, öğrenci ve ailelere sosyal duygusal öğrenme konulu seminer ve etkinlikler düzenlenebilir.
8. Sınıf öğretmeni ya da okul rehberlik servisi tarafından, öğrenci ve ailelere sosyal duygusal öğrenme becerilerini kapsayan kısa film gösterimleri yapılabilir, kısa filmler ailelere tavsiye edilebilir.
9. Araştırmacılar tarafından, sosyal duygusal öğrenme aile eğitimleri her tür, düzey ve sosyo ekonomik koşullardaki ailelere verilip, sonuçları incelenebilir.
10. Araştırmacılar tarafından daha kalabalık gruplarla sosyal duygusal öğrenme aile eğitiminin etkileri nicel olarak çalışılabilir.
11. Doktora tezi için, sosyal duygusal öğrenme aile eğitim programı oluşturulabilir.
12. Üniversitelerde sosyal duygusal öğrenme programı ve sosyal duygusal öğrenme alt becerileri ile ilgili projeler oluşturulabilir.
13. Sivil toplum kuruluşları tarafında sosyal duygusal öğrenme programları düzenlenip, aileler de bu programa dahil edilebilir.
14. Ulusal ve yerel yönetimlerce sosyal duygusal öğrenme programları konusunda farkındalık oluşturulup; konuyla ilgili seminerler, posterler, afişler, kamu spotları oluşturulabilir.

VI. KAYNAKÇA

KİTAPLAR

ALBER, D. (2021). **Küçük Duygusal Nokta**, İstanbul, Beta Kids Yayınevi.

ALBRİGHT, M. I., & WEİSSBERG, R. P. (2010). **Handbook of School-Family Partnerships**, ss. 264-283, NewYork, Routledge.

ASILTÜRKMEN, A. (2018). **Bitli Rapunzel,** İstanbul, Mandolin Yayınları.

AŞICI, M. (2007). Etkinliklerle Türkçe Öğretimi. İlköğretimde Alan Öğretimi, Ed. Oktay, A. ve Polat Unutkan, Ö., İstanbul, Morpa Kültür Yayınları.

BANDURA, A. (1969). **Social-learning theory of identificatory processes**, ss, 213, 262, U.S.A.

BAYINDIR, F. Y. (2021). **Çocuklukta Sosyal ve Duygusal Öğrenme**, Ed. M. Göl Güven, ss. 171-174, İstanbul, Yeni İnsan Yayınevi.

BİERMAN, K. L., ve MOTAMEDİ, M. (2015). **Social and Emotional Learning Programs for Preschool Children**, J. DURLAK, J. A., C. Domitrovich, R. P. Weissberg, T. Gullotta, and P. Goren (Eds.), Handbook of Social and Emotional Learning: Research and Practice, New York, Guilford Press, ss. 135-150.

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., KILIÇ-ÇAKMAK, E., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş., ve DEMİREL, F. (2012). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Ankara, Pegem Akademi Yayınları, Geliştirilmiş 11. Baskı.

ÇELİKER CENGİZ, K. (2021). **Çocuklukta Sosyal ve Duygusal Öğrenme**, Ed. M. Göl Güven, ss.371-393, İstanbul, Yeni İnsan Yayınevi.

DURLAK, J. A. (2015). **Handbook of Social and Emotional Learning: Research and Practice,** New York, Guilford Press.

EDWARDS, R. (2010) ve LİDDİMENT, C. **Mutlu Su Aygırı**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

ELİAS, M. J., ZİNS, J. E., WEİSSBERG, R. P., FREY, K. S., GREENBERG, M. T., HAYNES, N. M. ve SHRİVER, T.P. (1997). **Promoting Social and Emotional Learning**, Association for Supervision and Curriculum Development, Virginia, USA.

ERBİL, F. (2021). **Çocuklukta Sosyal ve Duygusal Öğrenme**, Ed. M. Göl Güven, ss.40-43, İstanbul, Yeni İnsan Yayınevi.

GOLEMAN, D. (1995). **Duygusal Zeka EQ neden IQ'dan Daha Önemlidir?,** İstanbul, Varlık Yayınları, 56. Baskı.

GÖL-GÜVEN, M. (2021). **Çocuklukta Sosyal ve Duygusal Öğrenme**, Ed. M. Göl Güven, ss.73-74, İstanbul, Yeni İnsan Yayınevi.

JOHNSON, B., ve TURNER, L. A., (2003). **Data Collection Strategies İn Mixed Methods Research. In A. Tashakkori & C. Teddlie (Eds.), Handbook of Mixed Methods in Social and Behavioral Research**, ss. 297-319.

KALAYCI, Ş. (2018). **SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri,** Ankara, Asil Yayınevi, 9. Baskı.

Kreider, H., Family Involvement: What Does Research Say? aktaran GÖL-GÜVEN, M., **Çocuklukta Sosyal ve Duygusal Öğrenme**, Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul, 2021, ss. 171

LİBERMAN, J. M. (2019). **Önce Hayal**, Çev. Zeynep Özatalay, **,** İstanbul, Redhouse Kidz Yayınları.

MOSES, B. ve GORDON, M. (2015). **Utangaçozor Umut,** Ankara, 1001 Çiçek Yayınevi.

ÖZTÜRK, R., ve FİDAN, M. (2020). **Aile İçi İletişimin Çocuğun Etkili İletişim Kurma Becerisi Üzerine Etkileri**, Ed. H. Uzun, ss. 123,Ankara, Gece Kitaplığı.

SANNA, F. (2018). **Arkadaşım Korku**, İstanbul, Taze Kitap Yayınları.

SİEGEL, D. J. ve BRYSON, T. P. (2020). **Evet Beyinli Çocuk,** İstanbul, Diyojen Yayıncılık.

ŞEN, A. (2021). **Kabarık ve Öfke Kontrol,** Res. G. Semiz, Ankara, Fersa Matbaacılık.

TEMİZ, N. (2020). **Duygusal Zekâ Kulübü,** Res. Ş. Aydın, İstanbul, Sola Kidz Yayınları.

WATTS, F. (2012). **İyi Geceler Farecikler**, Res. J. Watson, Ankara, 1001 Çiçek Yayınları.

MAKALELER

AĞIRKAN, M. ve ERGENE, T. (2021). What Do We Know About Social and Emotional Learning? A Review and Bibliometric Analysis of İnternational and National Studies, **Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt 23, sayı 1, ss. 280-297.

AYGÜN, H. E. ve TAŞKIN, Ç. Ş. (2016). Öğretmen Adaylarının Gözüyle Sosyal-Duygusal Öğrenmenin Önemi, **Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt 12, sayı 1, ss. 163-179.

AYGÜN, H. E. ve TAŞKIN, Ç. Ş. (2022). The Effect of Social-Emotional Learning Program on Social-Emotional Skills, Academic Achievement and Classroom Climate, **Psycho-Educational Research Reviews**, cilt 11, sayı 1, ss. 59-76.

AYVALLI, M. ve ŞİMŞEK, E. E. (2020). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Sınıf İçi Uygulamalarında Yer Verdikleri Etkinlik Türlerinin Sıralama Yargıları Kanunuyla Ölçeklenmesi, **Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi**, cilt 3, sayı 1, ss. 1-15.

BİBER, K. ve URAL, O., (2016). The Effects of Portage Early Education Program on Family Involvement and Development of Children At The Age of 5-6/Portage Erken Eğitim Programının 5–6 Yaş Çocuklarının Gelişimleri ile Aile Katılım Düzeyleri Üzerindeki Etkisi, **Eğitimde Kuram ve Uygulama**, cilt 12, sayı 6, ss. 1181-1204.

CARTER, D. (2016). A Nature-Based Social-Emotional Approach to Supporting Young Children's Holistic Development in Classrooms with and without Walls: The Social-Emotional and Environmental Education Development (SEED) Framework, **The International Journal of Early Childhood Environmental Education**, cilt 4, sayı 1, ss. 9-24.

CÖMERT, D. ve GÜLEÇ, H. (2004). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Aile Katılımının Önemi: Öğretmen–Aile- Çocuk ve Kurum, **Sosyal Bilimler Dergisi**, cilt 6, sayı 1, ss. 131-146.

ÇAMLIBEL ÇAKMAK, Ö., (2010). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Aile Katılımı, **Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, cilt 2010-1, sayı 20, ss. 1-18.

EYİKUL, F. ve GÖL GÜVEN M. (2022). Dosya: Sosyal Duygusal Öğrenme, **Alternatif Eğitim Dergisi**, sayı 15, ss. 7-8.

ELİAS, M.J. ve MOCERİ, D.C. (2012). Developing Social and Emotional Aspects of Learning: The American Experience, **Research Papers in Education**, cilt 27, sayı 14, ss. 423-434.

ELBERTSON, N. A., BRACKETT, M. A. ve WEİSSBERG, R. P. (2010). School-Based Social and Emotional Learning (SEL) Programming: Current Perspectives, **Second International Handbook of Educational Change**, cilt 27, ss. 1017-1032.

GÖL GÜVEN M. (2019). Lions Quest Yaşam Becerileri Programının Türkiye'deki Uygulama Örneği, **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt 50, ss. 254-282.

GREENBERG, M. T. (2006). Promoting Resilience in Children and Youth: Preventive Interventions and Their Interface With Neuroscience. **Annals of The New York Academy of Science**, cilt 1094, sayı 1, ss. 139–150.

GÜR, Ç. ve Koçak, N. (2016). 5 Yaş (48 60 Ay) Çocukların Duygu Tanımlamaları ve Nedenleri Üzerine Bir Araştırma, **İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi**, cilt *5, sayı* 8, ss. 2407-2421.

GÜR, Ç., YAVŞAN, C., ÇENBER, E., ve DURMAZ, A. (2020). Okul Öncesi Dönemde Mutluluğa İlişkin Betimlemeler, **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt *21, sayı* 1, ss. 33-47.

KARABULUT, H. ve ŞENDİL, G. (2018). Okul Öncesi Dönemdeki Baba Katılımının Ebeveyn Tutumlarına Göre İncelenmesi, **Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi**, cilt 2, sayı 3, ss. 143-154.

KAVANAGH, M., CLARK-MURPHY, M., ve WOOD, L. (2011). The First Class: Using Icebrekers to Facilitate Transition in a Tertiary Environment, **Asian Social Science**, cilt 7, sayı 4, ss. 84-92.

KILIÇ, S. (2016). Cronbach'ın Alfa Güvenirlik Katsayısı, **Journal of Mood Disorders**, cilt 6, sayı 1, s. 47.

MORGAN, D. L., Focus Groups As Qualitative Research, New York, 1996'dan aktaran, Baltacı, A., Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır?, **Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2019, cilt 5*, sayı* 2, ss.370.

MORRİS, A. S., SİLK, J. S., STEİNBERG, L., MYERS, S. S., & ROBİNSON, L. R. (2007). The role of the family context in the development of emotion regulation. **Social development**, cilt 16, sayı 2, ss. 361-388.

MORRİSON, J.W., STOREY, P., ZHANG, C. (2015). Accessible Family Involvement in Early Childhood Programs. Reprinted from Dimensions of Early Childhood, Vol. 39, 35-44

OKTAY, A. (1993). Okul Ortamı ve Veli-Öğretmen İlişkisinin Okul Başarısına Etkisi, **Yaşadıkça Eğitim Dergisi**, Sayı 30, ss. 15-20, İstanbul, Kültür Koleji Yayınları.

SAMANCI, O. ve UÇAN, Z. (2017). Çocuklarda Sosyal Beceri Eğitimi**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, cilt 21, sayı 1, ss.281-288.

ŞAHİN, S. ve TUĞRUL, B. (2019). İlköğretim Birinci Sınıfta Okuma ve Yazma Eğitimine Ailenin Katkı Düzeyinin Belirlenmesi, **İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt 5, sayı 1, ss. 45-61.

SEALE, C. (1999). Quality İn Qualitative Research. Qualitative Inquiry, 1999, s. 465'ten aktaran, Baltacı, A., Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır?, **Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2019, cilt 5*, sayı* 2, ss.370.

TATLI, S., SELİMOĞLU H. ve BADEMCİ, D. (2012). Çocukları Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Annelerin Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumlarının İncelenmesi, **Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, cilt 2, sayı 3, ss. 101-114.

TATLIOĞLU, S. S. (2021). Öğrenmeye Sosyal-Bilişsel Bir Bakış: Albert Bandura, **Sosyoloji Notları**, cilt 5, sayı 1, ss. 15-30.

TÖNBÜL, Ö. (2019). Aile Eğitimi Programının Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi, **Okul Psikolojik Danışmanlığı Dergisi**, cilt 2, sayı 1, ss. 46-72.

TRİLİVA, S. ve POULOU, M. (2006). Greek Teachers' Understandings and Constructions of What Constitutes Social and Emotional Learning, **School Psychology International**, cilt 27, sayı 3, ss. 315-338.

TURAŞLI KURU, N. ve ZEMBAT, R. (2013). 6 Yaş Grubu Çocuklarda "Benlik Algısını Desteklemeye Yönelik Sosyal-Duygusal Hazırlık Programı"nın Etkililiğinin İncelenmesi, **Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, cilt 2, sayı 2, ss. 1-16.

TUĞRUL, B. (2002). Erken Çocukluk Döneminde Öğrenmeyi ve Öğretimi Kolaylaştıran özellikler, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt 2002, sayı 22, ss. 142-147.

UŞAKLI, H. (2017). Sosyal Duygusal Öğrenme Nedir Neden Önemlidir (İnsan İlişkilerinde Beş Duygu Alanı), **Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, cilt 1, sayı 2, ss. 1-16.

UYSAL, H., ve AKMAN, B. (2016). Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlama Çalışması, **Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt5, sayı 2, ss. 419-446.

UZUN, H. ve BARAN, G. (2019). Babaların Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklarıyla İlişkisinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, **Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt 15, sayı 1, ss. 47-60.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

SÖZBİLİR, M,. "Nitel Veri Analizi", http://fenitay. files. wordpress. com/2009/02/1112-nitel-arac59ftc4b1rmada-veri analizi, (Erişim Tarihi: 19.04. 2022)

URL-1 "Brené Brown on Empathy vs Sympathy", https://www.youtube.com/watch?v=KZBTYViDPlQ, (Erişim Tarihi: 19.04. 2022)

URL-2 "Casel çarkı", https://casel-org.translate.goog/fundamentals-of-sel/what-is-the-casel-framework/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=tr&_x_tr_hl=tr&_x_tr_pto=sc#interactive-casel-wheel, (Erişim Tarihi: 06 Ocak 2023)

URL-3 "Duygu ve İhtiyaç Posterleri", www.baskabirokulmumkun.org/model-duygu-ve-ihtiyac-posterleri/, (Erişim Tarihi: 19.04. 2022)

URL-4 "Effective social and emotional learning programs—Preschool and preschool-and-elementary", https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED581699.pdf, (Erişim Tarihi: 19.04. 2022)

URL-5 "Effective socialand emotional learning programs: Middle and high school Education.",https://static1.squarespace.com/static/5532b947e4b0edee99477d27/t/5d0948b6a78e0100015f652f/1560889545559/CASEL+Secondary+Guide+2015.pdf, (Erişim Tarihi: 19.04. 2022)

URL-6 "Minik Mıktanıs", https://metaforikoykuler.com/minik-miknatis/, (Erişim Tarihi: 19.04. 2022)

URL-7 "Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı", https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Okul_Oncesi_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf, (Erişim Tarihi: 19.04. 2022)

URL-8 "What is SEL?", https://schoolguide.casel.org/what-is-sel/what-is-sel/, (Erişim Tarihi: 19.04. 2022)

TEZLER

AĞAOĞLU, F. (2019). "Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 60-66 Aylık Çocukların Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri İle Erken Öğrenme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", (Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray Üniversitesi.

AKCAALAN, M. (2016). "Yaşam Boyu Öğrenme ile Sosyal Duygusal Öğrenme Arasındaki İlişkilerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya Üniversitesi.

EKİNCİ, D. (2006). "Okul Öncesi Eğitim Programındaki Duyuşsal ve Sosyal Becerilere Yönelik Hedeflere Uygun Olarak Hazırlanan Aile Katılımlı Sosyal Beceri Eğitim Programının Çocuklarda Sosyal Becerilerin Gelişimine Etkisi", (Yüksek Lisans Tezi), Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi.

ULUTAŞ, İ. (2005). "Anasınıfına Devam Eden Altı Yaş Çocuklarının Duygusal Zekâlarına Duygusal Zekâ Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi", (Doktora Tezi), Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.

DİĞER KAYNAKLAR

XV. MİLLİ EĞİTİM ŞURASI, 22. madde, 1993.

ERBİL, F. (2022). Öğretmenin Sosyal Duygusal Öğrenmesi, Alternatif Eğitim Dergisi, sayı 15, ss. 37-45.

GÖL GÜVEN, M. (2022). Öğretmenin Sosyal Duygusal Öğrenmesi, Alternatif Eğitim Dergisi, sayı 15, ss. 7-8.

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, "OECD Sosyal ve Duygusal Beceriler Araştırması Türkiye Ön Raporu", Ankara, 2019.

TÜSİAD, "Sosyal ve Duygusal Öğrenme Becerileri Yeni Sanayi Devriminin Eşiğinde İş ve Yaşam Yetkinliklerinin Anahtarı*",* İstanbul, 2019.

WORLD ECONOMİC FORUM (2020). The future of jobs report, Switzerland.

EKLER

EK-1 : Ev Ortamı Görüşme Formu ve Uzman Görüşü

EK-2 : Sosyal Duygusal Öğrenme Aile Eğitimi ve Uzman Görüşü

EK-3 : Sosyal Duygusal Öğrenme Aile Eğitimi Katılım Belgesi

EK-4 : Etik Kurul Onay Belgesi

EK-1: Ev Ortamı Görüşme Formu ve Uzman Görüşü

EV ORTAMI GÖRÜŞME FORMU

Bu form Gülçin SÜREN SALDIROĞLU tarafından "Sosyal Duygusal Öğrenme Aile Eğitimlerinin Çocukların Sosyal Duygusal Gelişimine ve Aile İçi İletişimlerine Etkisinin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tez çalışması kapsamında, çocuğun aile içi iletişim becerilerini değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Soruların tamamını şeffaf olarak yanıtlamanız, aile eğitimlerinin geçerlik ve güvenirliği açısından önemlidir. Teşekkür ederiz.

Sosyal Duygusal Öğrenme Aile Eğitimlerine gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum.

İMZA

……

Anketi dolduran?

- Anne
- Baba
- Diğer

Adınız Soyadınız?

Çocuğunuz Adı Soyadı?

Çocuğunuzun Doğum Tarihi?

Çocuğum evde mutludur

- Asla
- Bazen
- Sık sık
- Her zaman

Çocuğum kardeşiyle iyi anlaşır.

- Asla
- Bazen
- Sık sık
- Her zaman

Çocuğum annesiyle iyi anlaşır.

- Asla
- Bazen
- Sık sık
- Her zaman

Çocuğum babasıyla iyi anlaşır.

- Asla
- Bazen
- Sık sık
- Her zaman

Çocuğum eve gelen misafirlerle (arkadaşlarıyla) iyi anlaşır.

- Asla
- Bazen
- Sık sık
- Her zaman

Çocuğum paylaşmayı sever.

- Asla
- Bazen
- Sık sık
- Her zaman

Çocuğum yardımlaşmayı sever.

- Asla
- Bazen
- Sık sık
- Her zaman

Çocuğum öfkesini kontrol edebilir.

- Asla
- Bazen
- Sık sık
- Her zaman

Çocuğum ağlama nöbetlerine girer.

- Asla
- Bazen
- Sık sık
- Her zaman

Çocuğum istediklerini elde edene kadar ağlar.

- Asla
- Bazen
- Sık sık
- Her zaman

Çocuğum nezaket sözcüklerini kullanır.

- Asla
- Bazen
- Sık sık
- Her zaman

Evde aile olarak en çok ne şekilde vakit geçirirsiniz?

- Sohbet ederek
- Oyun oynayarak
- Ödev / Etkinlik yaparak
- TV izleyerek
- Telefon / Tablet / Bilgisayarla
- Diğer:

Aile ile ilgili kararlar kim tarafından alınır?

- Anne
- Baba
- Anne-Baba
- Aile Büyükleri (Dede-Anneanne-Babaanne...)
- Çocuklar
- Tüm aile bireyleri
- Diğer:

Ailede bir problem durum olduğunda nasıl çözülür?

- Emir vererek
- Kavga-tartışma ile
- Görmezden gelinerek
- Zamanla kendiliğinden çözülür
- Aile toplantısı ile
- Diğer:

Ev Ortamı Görüşme Formu Soruları Uzman Görüş Formu

Sıra	Soru	Uygun	Uygun Değil Düzeltilmeli	Düzeltme Önerisi
1	Anketi dolduran?			
2	Adınız Soyadınız?			
3	Çocuğunuz Adı Soyadı?			
4	Çocuğunuzun Doğum Tarihi?			
5	Çocuğum evde mutludur			
6	Çocuğum kardeşiyle iyi anlaşır.			
7	Çocuğum anneşiyle iyi anlaşır.			
8	Çocuğum babasıyla iyi anlaşır.			
9	Çocuğum eve gelen misafirlerle (arkadaşlarıyla) iyi anlaşır.			

Sıra	Soru	Uygun	Uygun Değil Düzeltilmeli	Düzeltme Önerisi
10	Çocuğum paylaşmayı sever.			
11	Çocuğum yardımlaşmayı sever.			
12	Çocuğum öfkesini kontrol edebilir.			
13	Çocuğum ağlama nöbetlerine girer.			
14	Çocuğum istediklerini elde edene kadar ağlar.			
15	Çocuğum nezaket sözcüklerini kullanır.			
16	Evde aile olarak en çok ne şekilde vakit geçirirsiniz?			
17	Aile ile ilgili kararlar kim tarafından alınır?			
18	Ailede bir problem durum olduğunda nasıl çözülür?			

Eklenmesi İstenen Soru Önerileri

Uygundur

...../...../.....

İmza

Ad Soyad

Ünvan

2

EK-2: Sosyal Duygusal Öğrenme Aile Eğitimi ve Uzman Görüşü

SOSYAL DUYGUSAL ÖĞRENME

ÖFKESİZ SOHBETLER AİLE EĞİTİM PROGRAMI TAKVİMİ

Yer : Ulubatlı Hasan İlkokulu Konferans Salonu

Uygulayan : Gülçin SÜREN SALDIROĞLU

Katılımcılar : 5 Yaş B Şubesi Gönüllü Aileleri

I. Oturum : Açılış, SDÖ (Sosyal duygusal öğrenme) programının tanıtımı ve Anne baba tutumları

II. Oturum : Öz farkındalık ve Öz denetim

III. Oturum : Öz bakım (Beslenme – Uyku düzeni) ve Mahremiyet

IV. Oturum : Sosyal farkındalık, ilişki kurma ve iletişim

V. Oturum : Çocuk kitapları, hayaller ve yaratıcılık

VI. Oturum : Karar verme

VII. Oturum : Sosyal Duygusal Öğrenme Aile Eğitimi Geribildirim

Gülçin SÜREN SALDIROĞLU

SOSYAL DUYGUSAL ÖĞRENME

ÖFKESİZ SOHBETLER AİLE EĞİTİM PROGRAMI

GÜLÇİN SÜREN SALDIROĞLU

ULUBATLI HASAN İLKOKULU ANASINIFI ÖĞRETMENİ

I. OTURUM : ANNE BABA TUTUMLARI

Etkinliğin Adı : Anne Baba Tutumları

Uygulama Alanı : Okul

Amacı : Ailenin anne baba tutumları hakkında bilgi sahibi olması, kendi aile tutumlarını fark etmesi.

Süreç : Ailelere anne baba tutumları ile ilgili seminer verilir. Ardından hangi anne baba tutumunu benimsediklerini ve hangi anne baba tutumunda olmak istediklerini yazmaları istenir.

Etkinliğin Adı : Ailemi Çiziyorum

Uygulama Alanı : Ev

Amacı : Çocuğun aile ile kurduğu bağı, aile içi etkileşimi ve ailesine karşı hissettiği duyguları anlamlandırabilmesi.

Süreç : Çocuğa, ailenin günlük olarak kullanacağı defter verilir. Çocuktan istediği kalem ya da boyaları kullanarak aile resmi çizmesi istenir, çocuğa müdahale edilmez.

Etkinliğin Adı : Ailem ve ben

Uygulama Alanı : Ev

Amacı : Ailedeki tüm bireylerin duygularını ifade etmeleri ve birbirlerinin duygularının farkına varmalarının sağlanması.

Süreç : Ev etkinliği olarak planlanan bu etkinlikte; çocuğu mutlu eden, üzen ve kızdıran şeyleri çocuğun söylemesi ve ailenin yazması, ardından anne ve babayı (varsa

diğer aile bireyleri de eklenebilir) mutlu eden, üzen ve kızdıran şeyleri önce söylemeleri sonra yazmaları

istenir. Aile içinde kimi ne mutlu ediyor, kimi ne üzüyor, kim neye kızıyor ve duygularımızın sebepleri aynı mı farklı mı sohbet edilir. İstenirse bu da günlüğe yazılabilir.

II. OTURUM : ÖZ FARKINDALIK VE ÖZ DENETİM

Etkinliğin Adı : Duygularımı Adlandırıyorum

Uygulama Alanı : Okul

Amacı : Ailelerin duygularını tanıması ve adlanması.

Süreç : Ailelere verilecek olan öz farkındalık ve özdenetim eğitimi öncesi, ailelerden bildikleri, adlandırdıkları duyguları yazmaları istenir. Ardından öz farkındalık sunumu gerçekleştirilir. Temel duygular ve diğer duygularımız hakkında konuşulur. Oturumun sonunda ailelerden yeni adlandırdıkları duyguları yazmaları istenir.

Etkinliğin Adı : Duygu Kartları

Uygulama Alanı : Okul

Amacı : Duygu ve görseli eşleştirebilmesi ve duygusunu ifade edebilmesi.

Süreç : Çocuklar kendilerine kapalı olarak sunulan kartlardan birini seçer ve orada resmi bulunan duyguyu tahmin etmeye çalışır, ardından o duyguyu ne zaman ve ne olduğunda hissettiğini söyler.

Etkinliğin Adı : Buruşuk Kâğıttaki Duygular

Uygulama Alanı : Okul

Amacı	**:**	Hangi olay ve durumlarda hangi duyguları yaşadığımızın ifade edilebilmesi ve aynı olaylara farklı duygular hissedebildiğimizin farkına varılması.
Süreç	**:**	Duyguların görsellerinin olduğu kağıtlar buruşturularak top yapılır. Aileler ve çocuklar çember şeklinde oturur. Atılan top kime gelirse, o kişi, hangi durum ya da davranışın kendisine o duyguyu hissettirdiğini anlatır. (Örnek: Şaşkın – Ben …… olursa şaşırırım.)

Etkinliğin Adı	**:**	Ne hissediyorum ne yapabilirim?
Uygulama Alanı	**:**	Okul- Ev
Amacı	**:**	Duygularımızla başa çıkma ve duygularımızı kontrol edebilme becerisinin kazandırılması.
Süreç	**:**	Ailelere duyguların ve ihtiyaçların isimlerinin ve görsellerinin olduğu afiş gösterilir ve sunulur. Ardından temel duygular ve bu duygularla başa çıkmak için yapabileceklerimiz afişi ailelere dağıtılır ve evlerinde uygun yere asmaları istenir (BBOM – Başka bir Okul Mümkün Derneği "Neler hissediyorum?" ve "Neye ihtiyacım Var?" afişleri)

Etkinliğin Adı	**:**	Hissettiklerimiz
Uygulama Alanı	**:**	Ev
Amacı	**:**	Ailelerin hissettikleri duygularını yazılı olarak, çocukların da hissettikleri duygularını resim yoluyla ifade edebilmesi.
Süreç	**:**	Öz farkındalık ve öz denetim sunumu sonrasında, aile etkinliği olarak ailelerden o gün eğitim sırasında neler hissettikleri, çocuklarıyla sınıfta grup oyununda ve

eğitiminde hissettiklerini yazmaları, çocuklardan da sınıfta aileleri ile olunca hissettiklerini çizmeleri istenir.

Etkinliğin Adı	**:**	Küçük Duygusal Nokta
Uygulama Alanı	**:**	Ev
Amacı	**:**	Her duygunun normal olduğunun, önemli olan o duyguyu nasıl yönettiğimizin farkına varılmasının sağlanması.
Süreç	**:**	"Küçük Duygusal Nokta" isimli çocuk kitabının tüm aileler tarafından okunması sağlanır (Alber, D., 2021)

Etkinliğin Adı	**:**	Öfkemi Kontrol Edebiliyorum.
Uygulama Alanı	**:**	Ev
Amacı	**:**	Öfke kontrolü becerisinin kazandırılması.
Süreç	**:**	"Kabarık ve öfke kontrolü" isimli çocuk kitabının tüm aileler tarafından okunması sağlanır (Şen, A., 2020). Ardından "öfkelendiğimde ne yapıyorum ve ne yapmalıyım, çocuğum öfkelendiğinde ne yapıyor?" yazmaları istenir. Aile içinde öfkeyi çağrıştıracak bir durum yaratılıp, öfke kontrolü ile ilgili drama yapılması beklenir.

Etkinliğin Adı	**:**	Duygu Zarı
Uygulama Alanı	**:**	Ev
Amacı	**:**	Duygu farkındalığı ve aile içi iletişim ve etkileşimin artması.
Süreç	**:**	Her aileden evde bir duygu zarı yapması ve aile ile ortak belirlenen bir zamanda oyunu oynamaları istenir. Zar atılır ve hangi duygu resmi geldiyse, atan kişi o

duyguyla ilgili bir anısını anlatır ya da o duygunun kendisinde çağrıştırdıklarını ifade eder. Ardından oyun sırasında neler hissettik, aile içi iletişimimizde değişiklik oldu mu, birlikte oyun oynamak ne hissettirdi yazılması istenir.

Etkinliğin Adı : Hava durumum

Uygulama Alanı : Ev

Amacı : Duyguların benzeşim yoluyla ifade edilebilmesi.

Süreç : Aileden o gün yaşadığı hissettiği duyguyu bir hava durumuna benzeterek anlatması ve yazması istenir, çocuğun da hissettiği duyguyu hava durumuna benzeterek çizmesini istenir.

III. OTURUM : ÖZBAKIM VE MAHREMİYET

Etkinliğin Adı : Kendim Kendime Uyuyorum

Uygulama Alanı : Ev

Amacı : Çocukların kendi başlarına uykuya dalabilmesi ve uykuyu devam ettirebilme becerisinin kazandırılması.

Süreç : Ailelere uyku düzeni ve uyku rutinleri hakkında bilgi verilir. Çocuklarla sınıf içi etkinlikler yapılır. "İyi Geceler Farecikler" kitabı tüm çocuklara okunur ve kendi yatağım hakkında konuşulur (Watts, F., 20111)

IV. OTURUM : SOSYAL FARKINDALIK, İLİŞKİ KURMA VE İLETİŞİM

Etkinliğin Adı : Empati kurabiliyorum

Uygulama Alanı : Okul

Amacı : Empati becerisinin kazandırılması.

Süreç	**:**	Sınıf içinde örnek olay yaratılır ve çocukların empatiyi keşfetmesi sağlanır, Ardından "Sen olsan?..." sorusu çocuklara sorulur. Aile eğitiminde empati ile ilgili kısa film izlettirilir ve hakkında konuşulur (https://www.youtube.com/watch?v=KZBTYViDPlQ). Empati ve sempati arasında ki farka dikkat çekilir ve empati konulu sunum yapılır, bilgi görsel afişle desteklenir.
Etkinliğin Adı	**:**	Ben Olsam?
Uygulama Alanı	**:**	Okul
Amacı	**:**	Çocuğun empati kurabilmesi ve duygusunu ifade edebilmesi.
Süreç	**:**	Orman haftası kapsamında, orman sanat etkinliği yapılırken çocuklarla, ormanda yangın başlayıp bazı canlılar zor durumda kaldığında ve yangın hemen görevli ve gönüllü kişilerce doğa zarar görmeden söndürülürse nasıl hissedecekleri konuşulur.
Etkinliğin Adı	**:**	Problemleri Çözüyorum – Ben Dilini Seçiyorum
Uygulama Alanı	**:**	Okul
Amacı	**:**	Sağlıklı ve sürdürülebilir iletişim için problem çözme basamaklarının ve ben dilinin kavranması.
Süreç	**:**	Aile eğitiminde problem çözme basamakları poster çalışması ile desteklenerek anlatılır, problem çözmenin alt becerileri hakkında bilgi verilir ve örnek olaylar üzerinden konuşulur. Sen dili ben dili arasında ki farklar örnekler ile konuşulur ve önemine dikkat çekilir.

Etkinliğin Adı	**:**	Kutuda kim var?
Uygulama Alanı	**:**	Okul
Amacı	**:**	Kendini değerli hissetme.
Süreç	**:**	Öğretmen sınıfa içinde ayna olan, kapalı bir kutu getirir ve çocuklara içinde öğretmenin en sevdiği öğrencisini görecekleri söylenerek merak uyandırılır. Ardından çocuklar sıra ile kutuya bakar ve kendilerini görürler, etkinlik sonunda ne hissettikleri hakkında konuşulur.

Etkinliğin Adı	**:**	Beslenme Piramidim
Uygulama Alanı	**:**	Okul - Ev
Amacı	**:**	Sağlıklı ve uygun beslenme farkındalığı ve alışkanlığının kazandırılması.
Süreç	**:**	Ailelere beslenme piramidi ve beslenme ile ilgili broşür gönderilir. Sınıf içinde sağlıklı, çeşitli ve yeteri kadar beslenme hakkında konuşulur, beslenme piramidi sanat etkinliği ile süreç desteklenir. Ardından çocuklara menü seçimleri yaptırılarak süreç değerlendirilir (sağlıklı yiyecekler, sağlıksız yiyecekler gibi).

Etkinliğin Adı	**:**	Mahremiyet
Uygulama Alanı	**:**	Okul - Ev
Amacı	**:**	Mahremiyet hakkında ailelere ve öğrencilere doğru bilgi kazandırılması.
Süreç	**:**	Ailelere mahremiyet ile ilgili broşür gönderilir. Sınıf içinde çocuklarla özel bölgelerimiz ve kişisel alanlarımız hakkında konuşulur. Konu ile ilgili eğitici çizgi film izlenir ve parmak oyunuyla desteklenir.

V. OTURUM : ÇOCUK KİTAPLARI, HAYALLER VE YARATICILIK

Etkinliğin Adı : Ailemle Okuyorum

Uygulama Alanı : Ev

Amacı : Çocuğun ailesi ile nitelikli zaman geçirmesi, kavramları hikayeler ile pekiştirmesi.

Süreç : Çocuklara Utangaçozor Umut (Moses, B. ve Gordon, M., 2015), Arkadaşım Korku (Sanna, F., 2018) Bitli Rapunzel (Asıltürkmen, A., 2018), Mutlu Su Aygırı (Edwards, R., 2010) ve Önce Hayal (Libermen, J.M., 2019) kitapları önerilir. Ailerin kitapları çocuklarına, çocuklarının istediği kadar, okuması ve kitap hakkında çocuklarıyla sohbet etmeleri istenir, çocukların da kitabı resim yoluyla ifade etmeleri istenir.

Etkinliğin Adı : Hayal Ediyorum ve Tasarlıyorum

Uygulama Alanı : Ev

Amacı : Hayalin gücünün kavranması ve bir şeyden çok şey üretebilme becerisinin pekiştirilmesi.

Süreç : Çocuklara içinde; düğme, bir parça eva, bir parça keçe, bir adet tüy olan paketler verilir. Bu paketten çıkan nesnelerle önce hayal etmeleri düşünmeleri istenir. Ardından bir ürün tasarlanır ve çocuk isterse, ürün çocuk tarafından sergilenir.

Etkinliğin Adı : Doğdum ve Büyüyorum

Uygulama Alanı : Ev

Amacı	**:**	Çocuğun topluluk önünde konuşma becerisinin kazandırılması ve kendini ifade etmesinin sağlanması, aile ile nitelikli zaman geçirme, anılarla ilgili sohbet.
Süreç	**:**	Çocuklardan aileleri ile birlikte, bebeklikten bugüne bir poster hazırlamaları ve sınıfta sunmaları istenir.

VI. OTURUM	**:**	**KARAR VERME**
Etkinliğin Adı	**:**	Sorumlu Karar Verme
Uygulama Alanı	**:**	Okul
Amacı	**:**	Sorumlu karar verme kavramının fark edilmesi.
Süreç	**:**	Aile eğitiminde sorumlu karar verme konulu sunum yapılır. Ailelerden gönüllü olanların, örnek olay paylaşımı yapması desteklenir.
Etkinliğin Adı	**:**	Minik Mıknatıs
Uygulama Alanı	**:**	Ev
Amacı	**:**	Empatik olabilme ve sorumlu karar verme becerisinin geliştirilmesi.
Süreç	**:**	Aile eğitiminde "Minik Mıknatıs" isimli meteforik hikâye okunur ve gerekli yerde yarım bırakılarak, ailenin empati kurması ve sorumlu karar vermesi beklenir. Hikayenin devamını herkesin yazması istenir (Minik mıknatıs: https://metaforikoykuler.com/minik-miknatis/) .

VII. OTURUM : SOSYAL DUYGUSAL ÖĞRENME AİLE EĞİTİMİ GERİBİLDİRİM

Etkinliğin Adı : İyi ki ve Keşke…

Uygulama Alanı : Okul

Amacı : Sosyal duygusal öğrenme kavramı ile ilgili neler öğrendiğimizin, aile içi iletişimizin nasıl etkilendiğinin ve çocuklarda ki duygu kontrolünün yarattığı davranış değişikliklerinin belirlenmesi.

Süreç : Detaylı soru cevap ve sohbet ile sorulara cevap aranır, ebeveyn günlükleri değerlendirilir ve katılım belgeleri sunulur. İyi ki… Keşke…. etkinliği yapılır. Bir fon kartonuna iyi ki, başka bir fon kartonuna keşke yazılır. Ailelerden eğitimlerle ilgili iyi ki ve keşke dedikleri fikirlerini yapışkanlı kağıtlara yazarak, ilgili kartona asmaları istenir.

Sosyal Duygusal Öğrenme "Öfkesiz Sohbetler" Aile Eğitim Etkinlikleri Uzman Görüş Formu

Sıra	Etkinlikler	Uygun	Uygun Değil	Düzeltilmeli	Düzeltme Önerisi
1	Anne Baba Tutumları Sunumu (Okul)				
2	Ailemi Çiziyorum (Ev Etkinliği)				
3	Ailem ve Ben (Ev Etkinliği)				
4	Duygularımı Adlandırıyorum (Okul)				
5	Duygu Kartları (Okul)				
6	Buruşuk Kağıttaki Duygular (Okul)				
7	Ne hissediyorum ne yapabilirim? (Okul – Ev)				
8	Hissettiklerimiz (Ev)				
9	Küçük Duygusal Nokta (Ev)				

Sıra	Soru	Uygun	Uygun Değil	Düzeltilmeli	Düzeltme Önerisi
10	Öfkemi Kontrol Edebiliyorum (Ev)				
11	Duygu Zarı (Ev)				
12	Hava durumum (Ev)				
13	Kendim Kendime Uyuyorum (Ev)				
14	Empati kurabiliyorum (Okul)				
15	Ben Olsam ? (Okul)				
16	Problemleri Çözüyorum Ben Dilini Seçiyorum (Okul)				
17	Kutuda kim var? (Okul)				
18	Beslenme Piramidim (Okul – Ev)				
19	Mahremiyet (Okul Ev)				

Sıra	Soru	Uygun	Uygun Değil	Düzeltilmeli	Düzeltme Önerisi
20	Ailemle Okuyorum (Ev)				
21	Hayal Ediyorum ve Tasarlıyorum (Ev)				
22	Doğdum ve Büyüyorum (Ev)				
23	Sorumlu Karar Verme (Okul)				
24	Minik Mıknatıs (Ev)				
25	İyi ki ve Keşke (Okul)				

Varsa Önerileri

-
-

Uygundur
...../...../.....
İmza
Ad Soyad
Ünvan

EK-3: Sosyal Duygusal Öğrenme Aile Eğitimi Katılım Belgesi

İkinci Adım Uygulayıcı Sertifikası

GÜLÇİN SÜREN SALDIROĞLU

İkinci Adım
Sosyal-Duygusal Becerileri Geliştirme
ve Şiddeti Önleme Programı'nı
uygulamak için gerekli eğitimi
tamamlamıştır.

İkinci Adım Ekibi

2adım
Sosyal-Duygusal Becerileri Geliştirme
ve Şiddeti Önleme Programı

Eğitimci	Tarih
SEÇİL CÜNTAY & ECE BAKANAY	03/04/2022

LIONS QUEST

KATILIM SERTİFİKASI

Gülçin Süren Saldıroğlu

Yaşam Becerileri
Sosyal Duygusal Öğrenme Programı
Öğretmen Eğitimine katılarak
uygulamaya hak kazanmıştır.

26-27 Şubat 2022
Tarih

Refigin Erdoğmuş
Eğitmen

Türk Lions Vakfı

EK-4: Etik Kurul Onay Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 13.03.2023-80954

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Etik Kurulu

Sayı : E-45379966-100-80954 13.03.2023
Konu : Etik Kurul Onayı

Sayın Prof. Dr. Belma TUĞRUL
Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı Başkanlığı - Öğretim Üyesi

Y2012.410024 numaralı Okul Öncesi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Gülçin SÜREN SALDIROĞLU'nun, tez çalışmasında kullanmak üzere uygulamayı talep ettiği "Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme Ölçeği (SYDD-80) ve Ev Ortamı Görüşme Formu" adlı veri toplama araçları, İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Etik Kurul Komisyonu'nun 30.05.2022 tarihli ve 2022/4 sayılı kararıyla uygun bulunmuştur. Bilgilerinize rica ederim

Arş. Gör. Baran KİLER
Kurul Sekreteri

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad: Gülçin SÜREN SALDIROĞLU

ÖĞRENİM DURUMU:

Yüksek Lisans: 2023, İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Okul Öncesi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı

Lisans: 2005, Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Öğretmenliği, Bursa

MESLEKİ DENEYİM:

13/02/2007 İstanbul Adalar Burgazada Sait Fait Abasıyanık İlköğretim Okulu

26/08/2009 İstanbul Adalar Heybeliada Anaokulu (Kurucu Müdür)

01/07/2010 İstanbul Adalar Heybeliada Anaokulu (Müdür)

25/08/2011 Yalova Altınova Fatih Sultan Mehmet İlköğretim Okulu (Öğretmen)

11/06/2012 Yalova Altınova Piyalepaşa Anaokulu (Müdür)

30/06/2017 İstanbul Tuzla Aydınlı Anaokulu (Öğretmen)

06/08/2020 İstanbul Tuzla Ulubatlı Hasan İlkokulu (Öğretmen)

KATILDIĞI KURS VE SEMİNERLER:

2010 Yönetimde Yeni Yaklaşımlar Semineri (Proje Oluşturma, Bütçe ve Mevzuat)

2013 Okul Öncesi Eğitimin Güçlendirilmesi Projesi Semineri

2013 Eğitimde Fatih Projesi Teknoloji Kullanımı Liderlik Kursu

2015 Yeniden Yapılandırma Sürecinde Anaokulu Yönetiminin Geliştirilmesi Semineri

2015 Okulöncesi Eğitim Programı Uygulamaları Seminer

2015 Yöneticilik Formasyon Kazandırma Kursu 1 kademe

2015 İş sağlığı ve güvenliği kursu

2016 Ön İnceleme Soruşturma Teknikleri Semineri

2016 Özel Eğitim Hizmetleri Semineri

2016 Performans Değerlendirme Semineri

2016 İlk Yardım Eğitimi Semineri

2018 Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Kursu

2018 Satranç Kursu

2018 Çalışanların Temel İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi Kursu

2019 Öğretmenlik Uygulaması Danışmanlığı Eğitimi Kursu

2019 Okul Aile İş birliği Geliştirme Programı Eğitimi Kursu

2019 Tasarım ve Animasyon Photoshop (Temel Seviye) Kursu

2019 Çocuk Masal Anlatıcılığı Eğitimi Kursu

2020 Başlangıç Düzeyi Ukulele Eğitimi Semineri

2020 Okul Tabanlı Afet Eğitimi Kursu

2020 Zeka Oyunları 1 Uzaktan Eğitimi Kursu

2020 Eğitimde Drama Teknikleri Kursu

2021 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Süreçlerinde İlk Okuma Yazma ve Matematik Öğretimi Becerilerinin Geliştirilmesi Uzaktan Eğitim Semineri

2021 Masal Anlatıcılığı Uzaktan Eğitim Kursu

2021 Çocuklar İçin Felsefe- P4C Farkındalık Eğitimi Semineri

2022 Türkçenin Kullanımı ve Diksiyon Uzaktan Eğitim Semineri

2022 Çocuklarda Sorumluluk Bilinci Oluşturma Eğitimi Semineri

2022 İhmal ve İstismar Semineri

2022 Merhamet ve Yavaşlamak Semineri

2022 Öğretmen Olmak Semineri

2022 Uzman Öğretmenlik Eğitim Programı Semineri

2022 Okul Öncesinde Drama Eğitimi Semineri

2022 Okul Öncesi Eğitiminde Gelişim ve Öğrenmenin Değerlendirilmesi Semineri

2022 İlk Yardım Eğitimi Kursu

2022 Second Step (İkinci Adım) Sosyal duygusal Öğrenme Uygulayıcı Sertifikası

2022 LQYB (Lion Quest Yaşam Becerileri) Yaşam Becerileri Sosyal Duygusal Öğrenme Programı

TEZDEN TÜRETİLEN YAYINLAR, SUNUMLAR VE PATENTLER:

Tuğrul, B., Süren Saldıroğlu, G., Sosyal Duygusal Öğrenme Aile Eğitimlerinin Çocukların Sosyal Duygusal Gelişimine ve Aile İçi İletişimlerine Etkisinin İncelenmesi, *9. Uluslararası Avrasya Eğitim Araştırmaları Kongresi,* İzmir, 22-25 Haziran 2022.